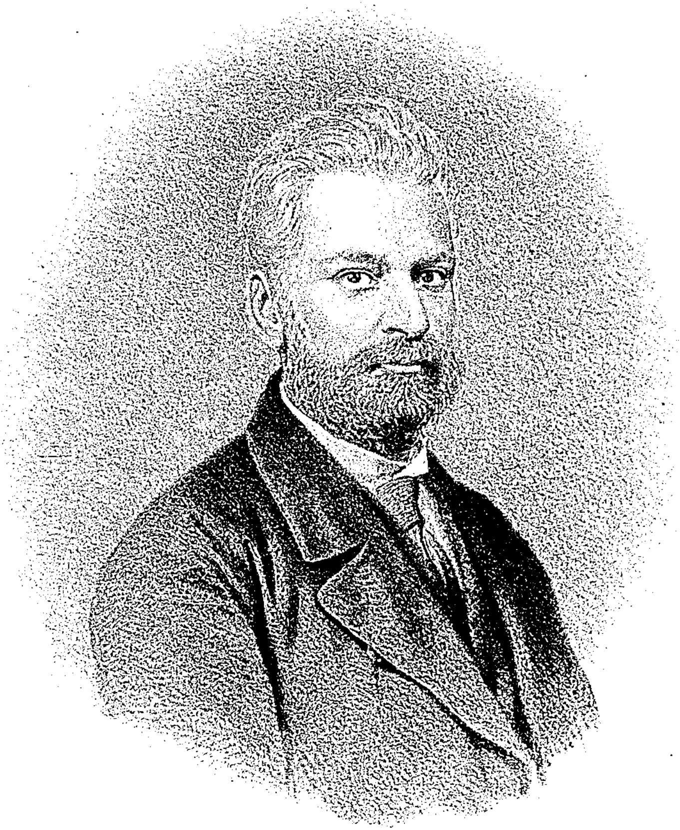


G. I. Sion

Stab: Lith. M. B. Baer Bucuresci



FABULE

de

George Sion

Dedicate

M. S. DÓMNEI ELISABETHA

Cu o prefatia si portretulu autorului

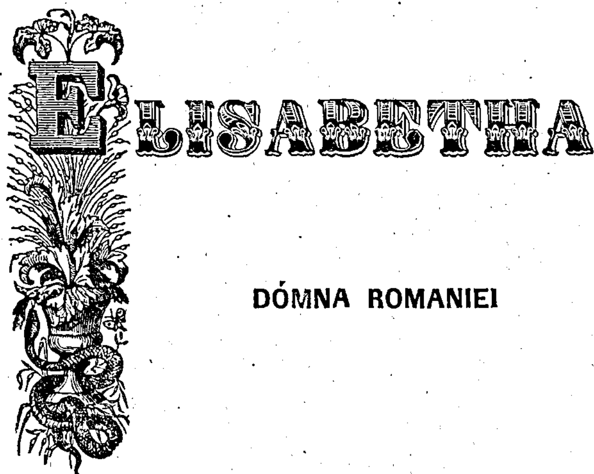


BUÇURESCI

IMPRIMERIA NATIONALA INTR. C. N. RADULESCU

1869.

M. S.



DÓMNA ROMANIEI

Mari'a Ta,

Dioa de 12/24 Noembre 1869, cândŭ aţi intratŭ in Romani'a ca mirésă a bunuluĭ şi generossuluĭ nostru Domnitoriŭ Carol 1, este unŭ evenementŭ fórte marcantŭ pentru histori'a nóstră. Enthusiasmulŭ cu care s'aŭ intimpinatŭ Româniĭ bine cugetătorĭ erá legitimŭ: era impossibilŭ se

nu admire sublimulŭ devotamentŭ al unei Principesse ce părăssesce frumóss'a sa patriă, in care numeră atâţia strămoşĭ illustri, spre a se lipi de o noă patriă, necunoscută şi atât de depărtată; de altă parte, nu puteaŭ se nu se bucure vediêndŭ că aduceţi o aureolă de bunŭ augurŭ pentru thronulŭ şi dynasti'a română.

Erá o naturală datoriă şi pentru Musele române se aducă şi elle buchetulŭ lor de felicitare şi de recunoscinţia acestei stelle strălucite a Rhinului ce vine să se alăture cu Luceferulŭ Dunării, destinatŭ a perpetua glori'a şi mărirea naţiunei române.

De acestŭ simțimêntŭ mișcatu, unŭ fiiŭ respectuosu allu acestor muse vine cu deplina fericire, a prea mărita și grațiósa Dómna! a ve offeri buchetul seŭ, = buchet de 101 spice armonisate lângă córnele aratrului, pe intins'a câmpia a Baraganului, vallea Heliconului seŭ, = buchetŭ ce speră a fi privitŭ ca demnu de grațiós'a nóstră protecțiune, = buchetŭ demnu de suvenire pentru dia'a memorabile in care Dómn'a Elisabetha, prin soțiulŭ seŭ, a imbrațișatŭ caus'a și destinatele Romaniei.

Allu Mariei vostre
devotatu si prea supussu

G. SION.

PREFATIA

Ar fi fostu de ajunsu póte ca titlulu de prefatia se-lu fi pusu pe prim'a fabula cu care se incepe cartea acést'a. Dar sciindu cà in lumea acést'a sunt ómeni cari modesti'a o iéŭ dreptu suficiintia, credu cà e bine se facu şi putina prosa.

Lucrarea fabulei moderne a ajunsu a fi o lucrare de arta care-mi vine a o assemaná cu cultur'a floriloru. Gradinariulu aduna semintie de la vecini séu de la antipodi, le pune in pamêntu bine preparatu, le uda, le stropesce, le dà caldur'a séu umbr'a care le convine, pàna produce flori si buchete cari incânta vederea si imbéta mirossulu cellor ce se apropie de elle. Fabulistulu, cu acellasi zelu de predilectiune, adduna semânti'a ideiloru si materiele cultivate de predecessorii sei, le spicuesce, le combina, le imbraca cu forme noue, le dà espressiuni caracteristice fantasiei salle, si offera publicului productulu ce crede cà recomanda gustulu, talentulu si puterile salle intellectuale.

Fabul'a este familliara mai tuturor litteraturelor moderne. Léganul seu originaru a fostu in Asi'a, si de acolo, prin Greci'a, trecù in Europ'a. Esopu Frigianulu, dintr'unu simplu sclavu séu pastoriu, se facù nemuritoriu pentru toti secolii si pentru tóte popórele prin acestu genu de dictiune séu scriere. Fabulele lui Esopu, cu intielleptiunea ce predicau, facura atât'a impressiune contimpuraniloru sei, in cât filopsofii timpului le declarara demne de tóta veneratiunea. Socrate insusi le facù onórea cea mai mare, versificându unele din elle.

Dupe ce Romanii au cuceritu Greci'a, fabul'a, impreuna cu classicismulu helleniloru, trecù la Rom'a. Marele poetu Phedru esplorà câmpulu deschissu de Esopu. Dar materiei primitive si brute ellu sciù a-i dá culorile sublimului prin farmeculu unei versificatiuni classice. Multî secoli, dupe Phedru, fabul'a remasse ca uitata. Ea reinvià inse in secolulu XVII, numitu in Franci'a secolulu Renascerei. Esopu si Phedru fura esploatati de Lafontaine si Florian, cari astadi trecu de classici. Acestia apoi stimulara tóte geniurile natiuniloru Europei, si fura la rândulu loru magistri de modele lui Lessing si Pfefel la Germani, lui Crilloff la Rusi, si asiá mai departe.

Dar fabul'a radicata la inaltimea sa prin marele talentu al lui Lafontaine, indestulat'au

óre glori'a litterelor francese? Nu. Ea, mai târdiu, a gassitu continuatori, cari de assemi-nea tindu la onórea classicismului. Scriitori illustri si laureati, astadi esploatédia fabul'a cu neobosire. Limb'a francesa se glorifica din nou cu modelele lui Lachambaudie si Bonnans, cari se intrecu in successe. Lumea cetesce pe moderni cu nessatiu, lasându lui Lafontaine si Florian glori'a lor historica. Dar lucru curi-osu! ori câtu admiràmu frumussetiele moder-ne in privirea formei, a locutiunei si a artei pentru progressulu necontestatu ce au facutu, totusi, de vomu cercetà, fondulu illu vomu gassí totu acellasi. Originale vedemu prea pu-tine, pre cându imitatiunea se vede ca lucrare de predilectiune. Modernii, daca n'au luatu su-biectele lor de adreptul de la antici, dàr le-au luatu de la predecessorii loru cei mai apro-piéti.

La Români fabul'a nu putea venì de câtu totu pe caràrile pe care a venitu la cellelalte popóre europeene. Ea venì inse cam tardiu, càci litteratur'a nóstra vechia abi'a se margi-neá in scrierea chronicelor tierrei. De la Mi-tropolitulu Dossiteiu, care singuru a avutu ideea a cultivá frumóssele littere prin traductiunea lui David in versuri, pàna pe la inceputulu se-colului nostru, nu s'a occupatu nimeni cu lit-teratur'a propriu dissa. Numai dupe ce Revo-

lutiunea francesa prin proclamarea *Drepturilor Omului* a inceputu a desteptá popórele si nationalitàtile, au inceputu si Românii a simtí de viéti'a loru nationala, prin urmare de cultur'a limbei si a litterelor. Pre cându marii si nemuritorii barbati, Clain, Sincai si Petru Maior, predicau inviérea nationala, eata cà venì si fabul'a se iea parte la laborile apostolatului acestor barbati. Introducatoriulu ei fu unu preotu din Banatu, multu invetiatulu catichetu din Aradu, Cichindelu. Acest'a inse ne dete fabul'a in form'a sà bruta si primitiva, scrissa in prosa si in limb'a populara, care atuncea se cercá a esí din scuticele barbarismiloru. Cichindelu nu erá poetu, pentru ca se o imbrace cu vestmintele armoniei. Ca apostolu allu religiunei si allu Romanismului, ellu s'a servitu cu fabul'a pentru scopulu seu cellu mare, care erá nationalitatea, concordi'a si civilisatiunea. De aceea ellu a facutu din fabula amvonulu seu, si pe motivele lui Esopu, predicá invetiaturele acelle cari pregatiau spiritele si inimele pentru unu viitoru mare.

Dupe verv'a si numerósele salle citatiuni, Cichindelu se vede cà era unu barbatu eruditu, poliglotu, versatu in cunoscintiele classiciloru vechi si contimpurani. Dar lucru curiosu! dupe form'a ce a datu fabuleloru sale, ellu nu pare a fi imitatu pe cei ce au fostu

esploatatu acestu genu de scriere pâna la dênsulu. Din contra, prin simplicitatea, prin naivitatea espressiunilor, si mai allesu prin lungile salle adfabulatiuni, pare cà a avutu pretentiunea de a se face originàlu, in care a si reusitu.

Dar mórtea intielleptului si marelui românu Cichindelu, tras'a si mórtea fabulei dupe sinc? Nu. Geniulu românu a pirotitu câtuvá timpu, ce e dreptulu, sub apassarea despotismului si a barbariei; dar ellu reaparù de odata cu tóta vigórea sa, si o renascere rapede, in mai putinu de patru-deci de ani, facù din dialectele nóstre o limba, dentr'unu poporu necunoscutu o natiune si din sfaramaturile Daciei lui Traian o Romania.

Atunci fabul'a venì cu poesi'a de mâna. Barbati instruiti, studiosi, inspirati de amorulu patriei, si cari voru remanea nemuritori pentru litteratur'a nóstra, Heliade, Seulescu, Assaki, ne detera primele modele alle fabulei perfectionate. Dupe acesti'a venira talente mai june, ca Gr. Alexandrescu si A. Donici, cari o esploatara cu atâta succesu, in câtu pe la 1840—45, acestu genu de scriere, (dupe cumu attesta D. M. Cogalnicénu in Daci'a litterara) ajunsesse *à la mode.* In tóte partile nu se vorbiá de câtu de fabule. Scolarii incepatori se recomandau prin memorisarea fabuleloru. Junimea

intelliginte de pe bàncile scóleloru esiă in lume cu o fabula órecare.

Eramu june si eu pe atunce; dar nu sciu cumu, nu me luaiu dupe mode. Versificamu alte lucruri; la fabule nu meditamu. Dar câte prefaceri nu aducu anii!

De la Unire incóce inse, libertatea pressei si a vorbei, spargêndu concisiunea ideilor si dându liberu cursu cugetàrii, fabul'a iaresi adormì. Cei ce o cultivassera seriosu, o abandonara, si ea se ascunse in portofoliele unor'a, séu in mormintele altor'a.

Facu eu óre bine acuma cà viu a o desmormentá si a o scóte la lumina? Reusit'amu ore in intreprinderea acésta cu mai multu succesu de câtu predecessorii mei?

Eata ce asteptu cu nerabdare se-mi spuna critic'a nepartinitóre si luminata.

Ceea ce m'a stimulatu la acést'a a fostu ideea dubla: de a contribuí pe de o parte la inavutirea litteraturei nationale cu o carte mai multu, iar pe de alt'a la distractiunea spiriteloru obossite si la indreptarea loru spre o rationare mai justa si mai independinte.

Daca pentru prim'a consideratiune voiu fi aprobatu, cata se marturissescu cà triumfulu meu (daca triumfu se póte numí) illu datorescu mai ântâiu modeleloru ce amu gassitu in litteratura moderna francese cari mi au sti-

mulatu lucrulu si inspiratiunile, si apoi progressului necontestatu ce a facutu limb'a româna in cultur'a sa. Intru adevèru, libertatea pressei si a tribunei, de care ne bucuràmu de la 24 Ianuariu incóce, au datu limbei nóstre occasiunea de a se inavutí si a se infrumussetiá cu terminologii si forme viguróse. Unu talentu, câtu de mediocru, de va fi dotatu cu gustulu frumossului numai, póte face capete de opera. Limb'a romàna incepe a se fixá si ne putemu maudrí cà o avemu dejà in stare de a esprime cu precisiune ori ce idei, ca ori ce limba culta europeana; potu dice ânca cu sigurantia cà ea póte produce frumussetie la care nu potu ajunge alte limbi.

Assemine principii si convictiuni avêndu, mi-amu datu anevointia a combiná in lucrarea mea concisiunea ideiloru cu naivitatea si cu gravitatea stilului, promptitudinea espressiuneloru cu claritatea limbagiului si cu regulele prosodiei. Iar in cea ce privesce *limb'a*, academicesce vorbindu, daca nu voiu pareá destulu de puristu, — daca nu m'amu urcatu ânca la regiunile innalte alle etymologiei rationate, — voiu sollicitá collegiloru mei de la Societatea Academica si speru cá voiu capatá unu votu de indemnitate pànà la facerea Dicstirului si pàna la fixarea canóneloru limbistice, care pàna acuma sunt anca cunoscute ca

sisteme individuale. De o camdata, system'a eclectismului am urmat'o si din necesitate. Voiamu a da Fabuleloru melle unu caracteru mai populariu, pentru ca astfeliu se fia intiellesse si de treptele celle mai de josu alle intelligintii. Pána la óre care gradu, me magulescu a crede că am reusitu.

Dar pe cându o diaristica neobosita, tóca mereu la urechile Româniloru spre a-i chiamá la lumina si la adevèru, ce credi tu, sermane poete, cà poti se faci cu sbarnaitturile alle armonióse?

Eata exclamaţiunea celloru incapatinati in doctrine false, séu a celloru cadiuti in scepticismu!

Ertemise illusiunile cându voiu sustinea contrariulu. Diaristic'a nóstra, manipulata mai multu de siarlatani si ambitiosi de câtu de ómeni cu principii oneste, mai multu de ignoranti si nebuni de câtu de eruditi si intielepti, contribue mai multu a confusioná spiritele de câtu a le luminá. Au dar neaparata necessitate aceste spirite de o distractiune.

Eata o carte facuta pentru acést'a.

Aice lectiunile pentru patriotismu, liberalismu, religiositate, morala, generositate, se dau fàrà passiune, fàra polemica, prin graiulu animalelor séu al passerilor, insufletite cu suflarea armoniei. O fabula póte mai bine intarí

o minte spre bine, de câtu diece diare contradictorii. O fabula póte da o idee mai justa despre orrorile coruptiunei si ale inicuitàtii, de câtu o suta de caricaturi scarbóse. O fabula póte mai bine edificá o intelligintia usióra, de câtu diece harange facute pe piati'a mare.

Aice vitiuriie, prejudetiele, slabiciunile, defectele, se aréta in goliciunea loru, astfelu in câtu cei ce le au se se indrepte si se se faca mai buni pe callea vietii.

Cetiti dar, juni si betrâni, cartea acést'a. Daca ve va placea, eu voiu pricepe, si atunce mi voiu da anevointia se mai scriu in feliulu acest'a; iar de nu, voiu lassá altor'a sarcin'a de a face mai bine.

G. Sion

CARTEA ANTAIA



I.

UN'A SUTA UN'A

«Un'a suta un'a!...floricelle-allesse,
Din gradin'a mare a lumei cullesse!
Ingrijite bine, cu placutu mirosu,
De gustu, de placere, si chiaru de folosu!»

Ast-feliu striga'n piatia unu gradinariu care
S'assiediasse 'n calle cu flori de vendiare.
Inse o cocheta care se 'nvartea
Mereu pe'ntre ómeni, si mereu cartea,
Acea nempacata dómna ephemera
Care se numesce Critic'a severa,
Se opresce 'n data dreptu la gradinaru
Si ii dice iute, cu unu tonu amaru:

«Ast-feliu laudi marf'a ce mâni póte móre?»
Gradinariulu dice: «Flori nemuritóre
Nu voiu dice, Dómna, cà vêndu astadi eu;
Dar dicu cà-su frumóse, càci sunt lucrulu meu.»



II

CUCULU SI PITULICEA

Intr'o di spre murgulu serii
Intr'unu crângu pàsseri cantau,
Si 'nturnarea primaverii
Cu concerte o serbau.
Ciripiri incantatóre
Faceá 'n aeru veselu choru;
Sàlcii, plute, tufusióre,
Tresariau sub sborulu loru.

In acéstа compania
Eata vine si unu cucu,
Se 'ntonedie-o simphonía
Pe o ramura de nucu.

Cucu! cucu! Ce cantare!
Ridu şi ciórele de ellu.
Dar ellu cucuie mai tare,
Ca nerodu si ca misiellu.
Spre vecin'a-i Pitulice,
Cu unu aeru ingamfatu,
Ellu se 'ntórce-atunci si dice:
«Vedi ce bine amu cantatu?
Spune dreptu: mai are óre
Altulu viersu ca viersul meu?
Póte chiaru privighitóre
Ca se cânte cum cântu eu?»

Multu modest'a Pitulice
Ii respunde 'ncetisioru:
«Dreptu, vecine, nu potu dice
Câ esci prea incantatoru.
Armonía nu prea are
Cânteculu c'unu singuru tonu;
Inse are-unu meritu mare
Cà te-arata fanfaronu.»

III

PESCELE DE AURU

«Diorile s'arata, sórele resare.
Ciocarli'a cânta...este dioa mare.
Aide, mài baete! scóla, nu dormí;
Nópte a fostu destula spre-a te odihni.
Barc'a este gat'a. Timpulu ne priesce.
Acum diminéti'a este de prinsu pesce.
Aide, aide, iute, scóla, fètulu meu!
Ce e asta lene? pentru Dumnedieu!
— Ah! de ce, taicutia, cu asiá grabire
Se 'ntrerumpi de-odata a mea fericire?
Cându aí sci ce lucru frumosu mai visamu!
Pe-ale màrii maluri pareá cà m'aflamu:
Unditi'a-mi venatulu pandeá se apuce.
Eata cà de-o data vèdu cà 'n fundu se duce:
O tragu la malu, vine unu cevá rotundu:
Se smuncesce, sare, iar se duce 'n fundu;
Indoescu puterea; me luptu cu balauru;
Ilu scotu...vèdu atuncea unu pesce de auru!
Ce ridi, taiculitia? séu cá visulu meu
Este-o nebunia? Credi cà ar fi greu

Se ne dea. Noroculu ceea ce ne place ?
Rót'a se se 'ntórcà, si ori ce se face.
— E! destulu! responde tatalu aratându
Barc'a ce o legase la malu asteptându.
Tine minte, draga! cellu ce se suppune
La somnu, trandavía, séu visuri nebune,
Totu de-auna 'n calle-i cat'a 'ntimpiná
Fómea strabalata cu escort'a sa.
Munc'a, draga, este cellu mai scumpu thesauru!
Vai de cellu ce crede in visuri de auru!
Carulu fericirii de ellu va fugí
Si, ca unu nemernicu, misiellu va murí.»

IV

TIERRANUL ŞI BARDIA

Pe-o campia semenata
Cu porumbu ce resariá,
O mulţime insemnata
De cioroi mereu veniá.

Bóbele 'n pamêntu bagate
Ei le scormoliau mereu,
Si asiá calamitate
Prevestia unu mare reu.
Unu tierranu se totu gandesce
Cum se scape de-asia focu,
Si in fine 'nchipuesce
Unu ingeniosu mijlocu:
Punêndu curse pe-aratura,
Câte patru ciuci prindeá,
Îi scoteá in batatura
Si la Iadu îi trimiteá.
Într'o di din intamplare
Ellu gasesce 'n curs'a sa
Si o bérdia cu ciocu mare
Care mórtea-si astepta.
Ellu o prinde si îi dice:
«Aha! bine te-amu gasitu!
Ce catái, me rogu, aice
Pe porumbumi resaritu?
Între corbi si intre cióre
Ti-a placutu se-ti cati mormêntu?
Pentru voi am pusu eu óre
Papusioiulu în pamêntu?»

Bérdi'a trista îi respunde:
«Te rogu nu fii asiá reu.
Ori si cându si ori si unde
Stricaciune nu facu eu.

Nici o data a mea gura
Bóbe n'a sciutu mancá,
Si pe acésta aratura
Catámu, crede, altu cevá.
Catámu sierpi, siopârle, brósce:
Altu nimicu nu manâncu eu.
Si de vrei a recunósce
Cata iu gatlejulu meu.
Fia-ti judecat'a drépta,
Si dàmi drumulu se me ducu:
Patru puisiori astépta
De mancare se le-adducu.
Noi in omu vedemu, scii bine,
Unu amicu ospatatoriu;
Ar fi dar peccatu pe tine
Dac'ai staruí se moriu.
—Ehei, dómna cu ciocu mare!
Bine-mi scii a te 'ndreptá;
Dar cum vrei se-ti dau crediare
Fàra peptulu a-ti crapá?
Cându cu facatori de relle,
Peccatóso, te gasesci,
Trebue cu a ta pielle
Stricaciunea se-mi platesci.»



V

TREPTE DE SCARA

Vrabi'a odata prinde unu gandacu.
Ellu atunce striga: «Nici unu reu nu-ti facu;
De ce voiesci dara a me omorí?»
Vrabi'a respunde: «Taci, si nu vorbi.
Nu e trebuintia lucrulu se-ti esplicu:
Vedi, eu sunt mai mare, iara tu mai micu.»

Uleulu odata prinde unu vrabioiu.
Ellu atunce striga: «Nici unu reu nu-ti voiu.
De ce voiesci dara a me sfasieá?»
Uleulu respunde: «Asta-í tréb'a mea.
Nu e trebuintia lucrulu se-ti esplicu:
Vedi, eu sunt mai mare, iara tu mai micu.»

Vulturulu apuca uleulu din sboru.
Ellu atunce striga: «De ce vrei se moru?
De cându sunt pe lume nuti-amu facutu reu.»
Vulturulu respunde: «Asta-i placulu meu.
Nu amu trebuintia ca se-ti mai esplicu:
Vedi, eu sunt mai mare, iara tu mai micu.»

Unu omu dâ cu pusíca: Vulturulu din nori
Cade josu si striga: «De ce me omori?
Nici unu miellu din turma nuti-amu rapitu eu.»
Omulu ii respunde: «Asta-i gustulu meu.
Nu e trebuinti'a lucrulu se-ti esplicu:
Vedi, eu sunt mai mare, iara tu mai micu.»

Mortea dà cu cós'a intr'uuu muritoriu.
Ellu atunce striga: «De ce vrei se moriu?
Ce nu mergi la altii cari te dorescu?»
Mórtea ii respunde: «Asiá eu voiescu.
Nu e trebuintia lucrulu se-ti esplicu:
Omulu cellu mai mare pentru mine-i micu.»



VI

STRUTIULU SI VULTURULU

Intr'o tiéra óre care
Unde Vulturulu domniá,
Strutiulu, passerea cea mare,
Functiuni mereu cersiá.

O persón'asiá 'nsemnata
La noi póte n'ar fi fostu
Asiá cruda. abandonata,
Fâra pâine, fâre postu.

Intr'o di se 'naintédia,
La totu pasulu dându din capu,
La Vulturu se 'nfatisiédia
Cu o jalba in protiapu*)

Regele Vulturu asculta
Pe-acestu solicitatoriu
Cu atentiune multa
Si cu parintescu amoriu.

Apoi plinu de voia buna
Pentru Strutiulu ce-asteptá,
Pe ministrii sei aduna
Si incepe-ai intrebá:

«Spuneti mie, dreptu si bine:
Credeti voi cà ar fi bunu
Ca se-lu iau pe lûnga mine
Si in vre unu postu se-lu punu?»

*) In timpulu Domnilor Fanarioti pentru ca se póta unu petitionariu se traga mai bine atentiunea Domnitoriului, punea petitiunea in vêrfulu unei prajine lungi, despicata la vêrfu. Acésta se numia: a merge cu *jalb'a in protiapu*.

Unu erete atunci dice:
«Sire, nu te indoí;
Are unu stomachu ferice;
Póte ori ce mistuí.»

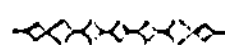


VII

URSIT'A SI COPIL'A.

Ursit'a ce se chiama si Sórta si Norocu,
Umbla 'ntr'o di pribéga, mergêndu din locu in locu;
Càci ea avênduşi ochii legati de Dumnedieu,
Nu scie daca calca spre bine séu spre reu.
Trecêndu pe lûnga malulu unei fontâni adânci,
Dà peste-o copilitia care dormiá pe brânci.
Atunce furiósa s'apropia de ea,
O-apuca şi incepe s'o bata c'o nuea.
«Vai mie! (copiliti'a incepe a strigá)
Ce-i ast'a, jupanésa? de ce me bati asiá?
— Te batu, dice Ursit'a, càci de te-asi fi lasatu,
Cadeai in putiu si-atunce toti póte-ar fi strigatu

C'asiá a vrutu ursit'a se te inneci se mori,
In locu se-ti numeri anii pe stralucite flori.
Dar ori ce-or dice, afla cà cei ce tragu vr'unu reu
Si-lu facu ei singuri, draga; nu sunt de vina eu.»



VIII

BUTOIULU GOLU

Datu de-arostogolulu, unu butoiu facea
Sgomotu mare 'n strad'a pe unde trecea.
Unu copillu atunce, micu dar prea vioiu,
Dice: «Ce e óre in acestu butoiu?
De ce se aude *tronc* si *hodorongu*?
Voiescu se sciu, tata; spunemi-o, te rogu.
— Caus'a, copile, de vrei se-ti esplicu,
Este cà butoiulu n'are 'n ellu nimicu.
Ast-feliu e si omulu: cându scie cevá
Nu face parada cu sciinti'a sa.
Iar cându are capulu de prostii timpitu,
Totu hodorogesce ca butoiu dogitu.»

IX

PAPAGALULU SI CURCANULU

Unu amatoriu de passeri luasse-unu papagalu
Si lu coborisse 'n curte, cu cusĭca-ĭ de metalu.
Iar cellelalte passeri se gramadeau mereu
Spre-a face cunoscintia, totu imprejurulu seu.
«De unde venísi, frate? ĭi dice unu curcanu.
— Din Indi'a, respunde modernulu Tamerlanu.
— Ai tu in a ta tiéra asiá locasiu frumosu?
Escĭ tu vr'unu mare rege, de nu umbli pe josu?
Onórea care-o capeti aice la Români
O cápeti tu pe acolo, in tiérr'a de pagâni?
— Ba adevèru voiu spune: eu acolo traiescu
Cam nebagatu in séma de némulu omenescu.
Sciindu cà nu e nimeni in tiérr'a sa prorocu,
Trasseiu spre Romani'a, se-mi cautu de norocu;
Si vedu cu fericire cà omenii de aici
Primescu cu mare-onóre pe ori ce venetici.»



X

BUFONULU

Voda Cuza n'ar fi fostu
Unu omu reu sau unu domnu prostu,
Dac'ar fi sciutu domní
Fàr'a vrea a stapaní,
Dar de parlamentarismu;
De constitutionalismu,
Sufletulu i se 'necá
Si distractiuni catá.
Patriotu adeveratu,
Domnu sublimu si laudatu,
Ellu unirea o faceá,
Legi mari la Români dedeá,
Si-apoi singùru ellu rideá
De aceea ce faceá.
Ellu erá si omu bizaru:
Vrea pe Domnii din Fanaru
Câte-odat'a imitá,
De si bunu Românu erá.
De aceea desse ori,
P'intre multi lingusitori
Cari rodeau allu seu thronu,

Se lipia câte-unu bufonu,
Destinatu a desfatá
Pe inaltu-Maris sa.
Unu bufonu care credea
Cà chiaru trebi de statu sciea,
Intr'o data în salonu,
Se assiédia chiaru pe thronu
Si se pune a fumá,
A se 'ntinde si-a cascá.
Voda intra, si, vediêndu
Pe bufonu astfeliu siediêndu,
Dice: „Intiellegu se faci
Bufonade ca se-mi plací,
Dar de thronu se ridi asiá...?
— Facu ce faci Marià ta.„



XI

LIBERTATEA SI RATIUNEA

Pe-unu locu singuratecu, o data siedeá
Mândr'a libertate, si-astfeliu se plangeá:

»Mai totu universulu adi me parasesce!
Sabi'a-mi in téca vediu cà ruginesce.
Nu mai este nimeni imprejurulu meu;
În desiertu stindardulu ìlu desfàsioru eu!
Legile frumóse de mine dictate
Astadi sunt sdrobite, de vêntu spulberate.
Libertatea-i mórta! Popoli molesiti,
Pe mormêntu-i negru veniti de dormiti!...

— De ce te plângi astfeliu? Ratiunea dice.
Alle tale-altare deseóri aice
Cu-al Patriei nume sângele-au vediutu
Și tyranii crime pe elle-au facutu.
Multimea cea prósta totu se'nchina tie.
Curagiu! càci ca mâine lumea o se vie
Se se puna iaresi sub puterea ta.

— Vai! dar cumu potu óre ânca a sperá
Acea di se vina, cându vedu cu rusine
Cà numai martirii adi suntu pentru mine!...
Essaltatii de-astadi nu suntu fiii mei;
Nu voiu sub stindardumi astfeliu de misiei.»



XII

INOCINTI'A SI CAINTI'A

Din boltele senine,
Pe globulu pamintescu,
Unu ângeru dulce vine
Cu semnu dumnediescu.
Ca fulgii de ninsóre
E alba hain'a sa;
Ca radi'a cea de sóre
Surrisu-i luminá.

Toti Cheruvimii,
Toti Serafimii,
În juru-i stau;
Iara Martirii,
Fii Nemuririi,
Laude-i dau.

Cu vocea dulce, cu aeru blându,
Ellu le arata ceriulu dicêndu:

„Eu sunt trimisu aicc
De tatalu cellu cerescu,

Se facu lumea ferice:
De astadi eu domnescu.
Întórceti-ve dara
Voi totí în empireu!
A vóstra grea povara
Voiu radicá-o eu."

Angerulu ce-asia vorbiá
Inocinti'a se numiá.

Pe cându angerulu odata
Dormiá 'n visuri cufundatu,
Voluptatea strabalata
Alb'a haina i-a furatu.
Mândrulu angeru se tredĭesce
Tremurându în ḑiori de di;
Goliciunea îsi privesce
Si va a o coperí.
La vecini ellu plânge, cere,
Hain'a, darulu seu cerescu,
Dar în locu de mângaere
Toti de dênsulu se ferescu.
Munc'a, Postulu, Suferinti'a,
Cându de haina le 'ntrebá,
Îi dicea; „Mergi la Cainti'a;
Numai ea ti-o póte dá."



XIII

OSSI'A NEUNSA.

Siése boi odată la unu délu urcau
Unu caru cu cinci chile si grozavu suflau.
Unu argatu cu biciulu plesniá nencetatu;
Dar pareá că carulu este 'mpedecatu.
Greutatea mare la caru o faceá
O ossia care grozavu scârtieá.
Ca se incetedie astu sgomotu cumplitu,
Care mai totu satulu a fostu ametitu,
Unu omu de'ntr'o casa ese de odata,
Dice se stea carulu, si s'apuca 'ndata
Ossi'a s'o unga; apoi carulu greu
Fâra greutate luà drumulu seu.

Vai! dar câte ossii, cu ochi si cu gura
La a mea urechia ceru mereu untura!
Postulanti, oratori, doctori avocati,
Ve rogu d'asta vorba nu ve suparati.
Dati, vecini, unsóre, pentru Dumnedieu!
Càci imi iéu audiulu scartiindu mereu.



XIV

FIIULU DE REGE SI PRIVIGHEȚOAREA

Intr'o gradina incantatóre
Unu fiiu de rege o data sta,
Si vede o mica privighetóre
Care in imnuri se resfatiá.

Atunci ii dice : «O, passerica !
De a mea vedere nu te sfii.
Vino ia mine; nu-ti fia frica
Si-ti promitu, draga, a te iubí.

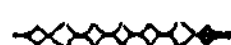
Chiaru de acuma eu te voiu face
In fericire a innotá;
Vei avea hrana ori ce iti place;
Chiaru cu-a mea cupa te-oiu adapá.

Societatea cea mai luxósa
Voiu-aduna-o in jurulu teu.
Si 'n colivi'a cea mai frumósa
Ca pe-o regina te-oiu pune eu.

— O fiiu de rege! multiamescu ție!
Dar fericirea care-mi gatesci
Nici cumu nu-mi póte surride mie;
Nu-mi placu palate imperatesci.

Crângulu si lin'a singuratate
Imi place mie se locuescu;
Cu p.tulicea in libertate
Imi place hran'a se o gasescu.

Chiaru aurita, o colivía
Nu e locasiulu care dorescu;
Viéti'a 'ntrêns'a este sclavía;
Adio, dara! càci me grabescu.»



XV

UNU BETRÊNU SI O COPILA

Unu roiu mândru de copille,
Tóte tenere, gentille,
Intr'o dulce di de maiu,

Cându-e mai frumosu de traiu,
Se primblau intr'o gradina
De flori si de fluturi plina.
Fetele se nebuneau
Si cu fluturi se 'ntreceau.
Cea mai juna, sprinteóra,
Ca unu puiu de capriόra,
Saria ici, saria coleá,
Flori calcá si flori rumpeá;
Flori tineá in manusitia,
Flori in dalb'a ei cositia.

Eata inse cà venì
Gradinariulu si-o 'ntalnì;
Omu betrânu, cu barb'a sura
Si cu blânda catatura.
Fetisiór'a se uimì
Iar betrânulu îi vorbì:
«Nu aibi, draga, nici o frica.
Ai ruptu flori? nu e nimica.
Rumpe ânca...voia-ti dau;
Càci acésta sórta au
Teneretiele frumóse,
Juramintele-amoróse!»



XVI

COPILULU SI PARATONERULU

Me 'ntrebá copillulu: «Spunemi mie, tata,
Ce se fia óre sulíti'a 'naltiata
Colo susu pe casa, si cumu se numesce?
— Paratoneru, draga; ast'a ne feresce
Cas'a si viéti'a de trâsnetu cându tuna:
Este o aflare minunatu de buna.
Dar pentru naravuri, Dumnedieu din ceru
A datu omeniri; altu paratoneru:
A intielleptiunei frumósa faclía
Ce pe omu îlu face fericitu se fía.»



XVII

CALLATORIULU SI BETRANULU

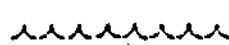
«Romani'a nu-mi mai place:
Eu in ea nu mai incapu;
Si necazulu ei me face
Ca se-mi iéu lumea in capu.
Me ducu, dieu, in tierri straine,
Alta patria se-mi catu,
Unde se traiescu mai bine,
S'ajungu mare si bogatu.»

Cu assemine cuvinte,
Magulindu o prósta minte,
Unu nemernicu callatoriu
Apucase pe-unu drumu mare
Si mergea cu nencetare
Ca Ovreiu ratacitoriu.

Unu betrânu ilu intalnesce
Si oprindu-lu ii graiesce:
«Fètulu meu, retacitu esci!
Ce nevoia asiá mare

Ca se mergi in departare
Fericirea se gasesci?

Fericirea e ori unde;
In totu loculu ea petrunde;
Numai cat'o, c'o gasesci.
Dar cu mintile-ametite
De placeri nemarginite
Nu poti, draga, s'o 'ntalnesci.»



XVIII

SIOARECELE SI BROASC'A TIESTOASA

Cu nasulu radicatu,
Cu ochiulu infocatu,
Unu june sioricellu,
Frumosù si mititellu,
In calle a 'ntalnitu
Unu animalu pocitu,
O brósca cocosiata
In tiestu-i imbracata.

«Oh! — dice — sorióra!
Cum porti asíá povéra?
Cumu de nu-ti vine reu
Ducêndu atâta greu?
O casa in spinare!
Curíosu de totu îmi pare.
Eu, dieu, te tanguescu
Cându imi inchipuescu
Cà tu esci in stramtóre
Ca intr'o inchisóre.
Eu, vedi tu? locuescu
In cellu palatu domnescu,
Si 'n cameri spatióse
Ducu dile prea frumóse.»

Amfibiulu tiestosu
Respunde seriosu:
«Dar asta casa mare,
Nu-ti fia suparare,
Ore-ai facut'o tu?
Îmi pare, dieu, cà nu.
Cassuti'a mea cea mica,
De si cam stramticica,
E inse cass'a mea;
Siediu numai eu in ea.
Cu ea obicĭnuita,
Sunt forte fericita.»

Daca in realitate fericiti voimu a fí,
La placeri, si la dorintie se scimu a ne marginí.

Sub colib'a sa pastoriulu póte fi mai fericitu
De cât domnulu cellu mai mare in palatui stralucitu.



XIX

STEJARULU ŞI SPICELE

Intr'o di de primavara
Nisce spice de secara
Saltau si strigau mereu:
«Joie, mare dumnedieu!
Fâ ca vênturile talle
Se se 'ntórca 'n asta calle,
Se dobóre-acestu stejaru
Ce ne face traiu-amaru!
Noi de ellu nu mai putemu
Sórele se-lu mai vedemu:
Ràmurile lui cumplite
Ne tinu totu mereu umbrite.
Umbr'a lui ne-a coplesitu
Si de totu ne-a umilitu.

S'a facutu si semetiu mare:
De-ar fi vêntulu câtu de tare,
Ellu stà dreptu, par'ca-i de feru,
Si se uita totu la ceru.
Scapa-ne de-acestu peccatu,
O marite imperatu!
Se-lu vedemu o data josu,
Putreditu si vermenosu!»

Joie cu blândetia multa
Asta ruga o asculta.
Vêntu 'ncepe a suflá,
Ceriulu a se 'ntunecá;
Fulgera, sclipesce, tuna,
Cade tràsnetu si detuna,
Cu unu clocotu fiorosu,
Arborulu cellu maiestosu.
Cade josu stejarulu mare;
Dar cu-acesta intêmplare
Ellu sub dênsulu a turtitu
Spicele ce-a fostu umbritu.

Unu poporu în resculare
Nimic sacru nu mai are:
Ellu sdrobesce tronuri tari,
Si bogati si proletari.
Acestu feliu de vijelía,
Scumpa draga Romanía,
Nu ruga lui dumnedíeu
Se via pe capulu teu!

XX

EPISCOPULU SI MORAL'A SA

Unu domnu ce cu nobleti'a prea multu se laudá
Dar care cu beti'a mereu se desfatá,
Voì ca se-si resbune pe preotulu din satu
Cu care pentr'o védra de vinu s'a fostu certatu.
Asiá dar ellu se scóla, se duce 'la Buzeu,
Pe Episcopu gasesce cetindu ceaslovulu seu,
Si-i dice: «Prea santite, la mosiór'a mea
A preotului viétia dà pild'a cea maí rea.
Familli'a, moral'a, de ellu s'au spaimantatu;
Se léga mai de tóte nevestele din satu.»
Episcopulu atunce, cu aerulu naivu,
Dar fórte finu, intréba: «Me rogu: e si betivu?
— O! adevèru voiu spune; nu are asiá daru.
— Atunci nu-lu potu trimite indata la Tartaru.
Càci nu e daru pe lume mai tristu, înjositoriu,
Ca darulu de betía la bietulu muritoriu.
Betí'a-lu desonora, ìlu face 'n ori ce locu
Nemernicu, miserabilu, stupidu si dobitocu.»

Defectele altor'a se nu le buciumàmu,
Când noi pe alle nóstre nu scimu se le 'ndreptàmu.
Antâiu se scótemu bârn'a ce'n ochii nostri-avemu
Si-apoi paiulu ce'n ochii vecinuluí vedemu.



XXI

VEVERITI'A SI COTIOFÉN'A

Cotiofén'a cea limbuta intalnesce intr'o di
Pe unu nucu o veveritia si incepe a-i vorbí:
«Cunosci tu, draga, pe lume vre un dobitocu mai tristu,
Mài nerodu si mai nemernicu, ca poetulu fabulistu?
Pe-acesti facatori de rime, ce se credu si inspirati,
Cumu asi vrea se-i vèdu odata ca pe asini urechiati!
Nu-i destulu cà sunt obrasnici, fanfaroni si mincinosi,
Dar au ânca si peccatulu de-a fi chiaru reutaciosi.
Mie-mi dicu cà sunt limbuta si cà numai flecarescu,
De si scii cà ca prophetii óspetii le prevestescu.
Tie-ti dicu cà esci o prósta care sari neincetatu.
Ast-feliu de pedantería este óre de ertatu?

Óre-asemine insulte multu o se mai suferimu?
Vre unu modu de resbunare nu e chipu ca se gasimu?»

Veveriti'a ĭi respunde: «Mi se pare, draga mea,
Cà cuvêntu de suparare eu ca tine n'asi avea.
Eu nu potu fi criticata; càci sarindu din pomu in pomu
Facu o tréba ce nu póte ca se supere pe omu;
Pre cându tu, cu vorba-ti lunga póte vre unu reu ĭi faci,
Càci spunêndu mereu la flécuri chiar urechile-i ataci.»



XXII

DOE ALBINE

«Vedi tu, draga sorióra,
Vulturii cutedĭatori,
Cumu se 'naltia si cumu sbóra
Si se légana in nori?
Amu dorintia si gustu mare
Ca ei se me 'naltiu si eu;

Se me 'naltiu ânca mai tare:
Se ajungu la Dumnedieu.
— Sorióra, fii modesta
Cându doresci câte cevá.
Asiá pofta e funesta;
Nu e de mesur'a ta.
Vulturii sémana tare
Cu multi ómeni radicati
Pe-a Ursitei róta mare,
De-ori ce bine imbuibati.
Cându nefericirea vine,
Asti giganti ajungu pitici;
La cei mari mergu se se 'nchine,
Târitori ca viermii mici.
De assemine 'naltiare,
Drag'a mea, se ne ferimu,
Daca vremu in lumea mare
Fericite se traimu.
Se dàmu lauda, marire,
Provedintii cei ceresci.
Cà putemu cu multiamire
Se sorbimu flori pamintesci.
S'adunàmu mereu la miere.
Stupulu nostru se-lu umplemu;
Asta-i singur'a placere
Ce ne este datu s'avemu.
Se ne multiumimu a face
Ce ne este scrisu mereu;
Ast-feliu inaltiàmu in pace
Sufletulu la Dumnedieu.»

XXIII

STEJARULU SI TRESTI'A

Pe lûng' unu lacu odata unu stejarellu crescea.
O trestia îi dice: «Te plângu, pre legea mea!
Ce bóla ai, vecine? De siésse ani traesci
Si nici macar o palma pe anu nu poti se cresci.
In trei luni de viétia, cum vedi, eu m'amu facutu
Mai nalta de câtu tine; cu multu te-am intrecutu.»
Stejarulu îi respunde: «Nemernica ce esci!
Cunóscete mai bine, si apoi se te mandresci.
Tu cresci, ce-i dreptul, iute, dar cel mai usioru vêntu
Te face de-ti pleci capulu si fruntea la pamêntu.
Sub arsiti'a de véra, ca mâine te usuci,
Cu secerea te taie, si ca siovaru te duci.
Eu crescu incetu, dar scórti'a in care me'nvelescu
Me pune intr'o stare se potu mereu se crescu.
Calduri si vênturi relle nu potu a m'applecá;
Chiar tràsuete din ceruri sunt gat'a a'nfruntá.
Nu-i totulu s'ajungi mare spre-a fi curându pe josu;
A te 'naltiá cu 'ncetulu, e multu mai sanatosu.»



XXIV

CIMITIRULU

«Spunemi, tata, mie
Óre ce se fia
Cà lûnga beserici se punu cruci mereu?
Apoi vediu cà vinu
Muieri ce suspinu
Si plângu, vai de elle, in câtu plângu si eu!
— Fètulu meu, aice este cimitiru.
Cându a Mortii cósa rumpe-allu vietii firu,
Omului ii face aici unu mormêntu,
Si óssele salle le punu in pamêntu.
Ori ce omu bogatu,
Chìaru unu imperatu,
Ori ce cersitoriu,
Séu negutitoriu,
Ori ce peccatosu,
Ori ce virtuosu,
Aici cându s'aduna
Ducu viétia buna
Fàr'a se certá,
Fàr'a se 'njurá.
A Egalitàtii drépta 'mperatía
Aice incepe pe pamêntu se fía.»

XXV

SCOLARIULU SI FLUTURELE

Unu scolariu cu mintea góla
Intr'o di esindu din scóla,
Vede 'n callea lui sburându
Fluturellu, cu aeru blându;
Dà sa-lu prindu, se-lu apuce,
Inse fluturulu se duce;
Sbóra ici, sbóra colea,
Iar se pune-unde siedea.
Baetiellulu iar se duce,
Iar dà fug'a se-lu apuce,
Iute-alérga 'n susu, in josu,
Gafaindu fàra folosu;
Dar nemai putêndu in fine,
Se intórce cu rusine,
Dicêndu: «O! ce fluturu prostu!
Dar eu ce nebunu am fostu!»

Ca copillulu care fluturei gonesce
Si pentru nimicuri timpu-si chieltuesce,
Ast-feliu este omulu cellu nesocotitu
Ce placeri desiérte cata ametitu.

XXVI

SIOPARL'A SI BROASC'A TIESTOASA

O siopârla verde in calle 'ntalnindu
O brósca tiestósa îi dice graindu:

«Cumu-ti plângu de mila!
Cumu nu-ti este sila
Se porti in spinare
Cas'a ta cea mare?
— Nu fii prea 'ngrijita
De a mea ursita.
Sarcin'a ce vedi
Nu e grea cumu credi.

Pe cându suntu folositóre
Sarcinele paru usióre.»



CARTEA ADOUA



I

RANDUNIC'A SI LASTUNII

Pe-unu coperisiu de casa, duiós'a randunica
Strangândusi puisiorii, incepe se le dica:
«Vediut'ati eri si astadi trecêndu mereu cocori?
Ei sunt, se sciti, ai ernei nainte-mergatori.
Cu vocea-loru stridenta, ei parc'acum ne-ar dice:
Amici, vedeti e timpulu a vè cará d'aice.
De brume frundi'a cade; privighetórea'n crângu
De locu nu se aude; chiar muscele se strângu;
Acuma grierusiulu in gaur'a lui tace;
Natur'a tóta 'n doliu curându o se se 'nbrace.
Noi cata prin urmare, chiar astadi se plecàmu,
Spre tierri mai calduróse, se mergem, se sburàmu.
Suntu tierri in cari érn'a nu are nici recóre,

Unde albin'a sbóra mereu din flóre 'n flóre,
Unde pastoriulu cânta la umbra dorulu seu,
Iar pitpalaculu cuibulu isi mângaie mereu.
Se nu lasàmu pe mâine plecarea nóstra dara,
Ca nu pe urma vïéti'a se ne se fac'amara.
Întindeti aripiór'a, copii mei iubiti!
Si dupe mine iute, curându, curându veniti.»

Iar puii raudunellei incepu se siopotésca:
«Eu nu mergu, disse unulu, din tiérr'a Romanésca.
Sarman'a biat'a mama ne spune nerodii.
De-omu merge dupe dâns'a, ne ducem in pustií.
In care parte-a-lumei putemu gasí noi óre
O tiérra mai placuta si mai incantatóre?
E cuibu mai dulce 'n lume ca cuibulu parintescu?»
Unu altulu dice iaresi.» Eu totu asiá gandescu.
N'oiu merge dupe dâns'a, macar ori ce ar dice;
Nu credu cà e mai bine aiurea ca aice.
Ori cându dàmu câte-o róta, noi totu ne intalnimu
Cu câte o muscutia, cu care ne nutrimu.
De ce dar se ne ducemu in tierrele straíne
Si se lasâmu o tiérra in care ne e bine?
Dar mam'a, daca are dorintia a plecá,
Se plece singurica: eu nici nu m'oiu misïcá.
— Nici eu nu mergu cu dêns'a, al treilea mai dice.
— Nici eu, respunde altulu. Preferu a sta aice.»

Si astfeliu tóta cét'a de tinerei lastuni
Revolt'a-si manifesta ca nisce pui nebuni.

Iar mum'a amarìta, uitânduse la sóre,
Simtiá cà inimiór'a de doru in sinu-i móre.
Plangându dicea:« Vai mie! Asiá dar mè siliti
Ca se ve plângu peirea, copii nesocotiti!
Voiu duce dar cu mine cumplit'a mea durere,
Caci n'amu macar, vai mie! nici timpu de'ntardiere.
Adio dar, adio! vè lasu cu dumnedieu,
Rugându-lu se vè tina pè lânga cuibulu meu!»

Apoi o falfaire de aripi usiurello
Vestì plecarea iute a mumei randunelle.

Trei dile dup'aceast'a ninsórea a venitu.
Viermusí, insecte, musce, de-odata au peritu.
De geru, de nemancare, lastunii toti murira;
Iar nisce vrabiutie atunci îi audira
Dicêndu:« Oh, biat'a mama; ce bine ne'nvatiá!
Si noi, misiei, nemernici, n'amu vrutu a asculta!»

Copii, se tineti minte acésta istoría:
A mumei voce sacra oracolu se vè fiía!



II

CERSITOAREA, MUM'A SI FIIC'A.

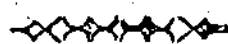
«Vedi, maiculitia, asta betrâna
Ce vine'n cârja si n' are-o mâna?
Ah! ce urîta! si ce sbarcîta!
Cumu umbla 'n sdrentie si despletita!
Ea totudeauna pe la noi vine;
Se adressédia totu càtre mine,
Intinde mân'a si imi totu cânta:
Dàmi de pomana o pará frânta!
Amu se dicu, mama, se o gonésca;
Se mérg'aiurea se mai cersiasca.»
— Se nu faci astfeliu, draga copila!
De saracime se-ti fia mila.
Noue ne dete dumnedieu stare
Spre-a face-bine cellui ce n'are.
Fà bine, draga, si aibi credintia
Cà-'i fi vediuta de Provedintia.
Cellu ce dà mila nu saracesce;
In ceriu thesauru isi pregatesce.»

III

TURTURICA ȘI GAIȚA

De o bĭata pitulice,
Turturic'a multu ferice
Audisse într'o di
Ca-i pe aprópe de a murí.
Gaìtiĭ vecineĭ salle,
Întalnindu-o în calle
Dice ;« Aide, drag'a mea,
Se vedemu o passareá
Care-audu ca-i bolnavióra,
Care póte se si móra.
Póte n'are ce mancá,
Sí atunci se-i dàmu cevá ;
Póte are vre'o durere
Si se-i dàmu o mangaere.»
Passarellele pornescu
Pitulicea-o gasescu:
Locuinti'a-i umilita
Nu era nici cum umbrità :

Sórele ardea cu focu;
Bolnaviór'a stá pe locu;
De dureri si de caldura
Ea abiá cascá din gura.
Dar vediêndu aste vecine
Ea le dice cu suspine:
» Oh! acumu voiosu me ducu
Callea mortii se apucu.
Este dulce si ferice
Cându pe aripe amice
Póte capulu rediemá
Cellu ce mórtea asteptá!«



IV

SIORICELULU ŞI PISIC'A.

Unu sióricellu june
Ducea de minune
Dile prea ferice
Într'o gaurice;
Erá mandr'a -i casa
Da la mosi remasa.

Din locasulu seu
Ellu esiá mereu;
Venia, se ducea,
Iar se intorcea,
Nasulu radicându
Si 'mprejuru jucându.

A lui fericire
N'avea marginire:
Brândia, nuci, alune,
Ori ce lucruri bune,
Cu imbilsiugare
Avea de mancare.

Însa într'o di
Ellu se hotarì
Cu mare curagiu
Se faca voiagiu,
Şi în alte tierri
Se cate placeri.

Eata ca îndata
În cale-i s' arata
O pisica blânda
Care sta la pânda,
Ca s'apuce 'n ghiara
Vre o mica fiara:

Bietuln soricellu,
Prostu ca vai de ellu,
Pisic'a vediêndu
Cu-asiá aeru blându,
Crede c'a gasitu
Unu amicu iubitu.

Botulu ellu îsi sterge,
La pisica merge;
Va s'o magulésca,
Glume se-i vorbésca;
Dar la prim'a gluma
Pisic'a-lu sugruma!

Multi nesocotiti
Credu in hypocriti
Si'n însielatorĭ
Cari desseori
Prindu in curs'a loru
Pe ori cine voru:

V

DOI STIGLETI

Unu betrânu stiglete se prinsesse 'n plasa.
Cellu care 'lu prinsesse îllu aduce 'n casa:
Ilu ia de-aripióre cu chipu delicatu;
Intr'o colivía îi dà de mancatu
Semintie merunte, inu, meiu, apa buna,
Si c'unu altu stiglete june 'lu împreuna.
Eat'o in sclavía biat'a passareá!
Adio campi'a care îi placeá!
Dintr'unu coltiu in altulu strimt'a inchisóre
Ellu mereu o cérca, vrându se se strecóre;
Dar dà totu de gratei cari-lu tinu in locu!
Si mereu revérsa dorulu seu cu focu:
«Asiá dar aice o se moriu, vai mie!
N'o se mai amu voia se sboru pe campíe! »
Camaradulu june, care-a fostu nascutu
Chiar in colivía si n'a cunoscutu
Viéti'a de campía, se induiosiédia
Si mai lûnga dênsulu merge de s'assiédia.
«Ce ai? îlu intréba. Çe te intristedi?
Sau nu ai de tóte aici unde siedi?

Totu deaun'a, draga, aici ne se pune
Ap'a si mancarea, próspete si bune.
Apoi eu, din partemi me voiu ingrijí
Ori si ce a-ti face spre a me iubì.
Dorulu, suferinti'a, audu cà s'alina
Cându iubirea dulce inimele 'mbina.
Nu-ti intórce gândulu spre campii mereu
Audu cà acolo traiulu e mai reu.
Ninsori, ploi şi grindini, passerile 'nghiatia;
Vinderei si ulei le ia dulcea vìstia;
Liniscea nici nóptea nu o potu gustá;
Abia inchidu ochii spre a dormitá,
Si fàra de veste chiar din cuibu le-apuca
Cucuvéoa care umbla ca naluca.
Astu feliu de viétia este chinu curatu;
Cine 'o doresce este fermecatu.
Credeme, aice este multu mai bine.
Dar de ce taci astfeliu, scumpulu meu vecine?
Dac'ai sci, iubite, câtu te adoru eu!
Cumu aşi vrea totu veselu se te vedu mereu!
— Ah! dice captivulu, a mea veselía
S'a dusu cu viéti'a ce-aveamu pe campía!
Se mai fiu ferice, eu nu voiu putea
Fàra se recapetu libertatea mea.»



VI.

LEULU, MAGARUL SI VULPOIULU.

Intr'o tiórra d'animale
Fiindu Leulu imperatu,
In capriciurile sale
S'arata' fórte ciudatu.
Intr'o di de serbatóre
Ellu se scóla pàna 'n diori,
Ca se faca venatóre,
Cumu faceá adesseori.
Ellu ordona se-lu urmedie
Unu Magaru si unu Vulpoiu,
Pentru ca se-lu secundedie
In acestu cumplitu resboiu.
Mistreti, iepuri, caprióre.
O multime-a fostu cadiutu:
Asia buna venatóre
Leulu n'a mai fostu avutu.
Càtre séra se aduna
Totu venatulu la unu locu,
Si ridiêndu de voia buna,
Leulu ḑice: »Ce norocu!

Acum tu, jupânu Magare,
Punete a impartí,
Ca se ia fiesce care
Partea care iar vení.»
Urechiatulu impartiesce:
Una... doue... treĭ gramedi;
Cumpanesce, socotesce,
Ca se nu se faca sfedi.
Impartiél'a magarésca
Leulu inse n'aprobà,
Si c'o palma 'mparatésca
La pamêntu mi ti-lu culcà.
»Acum tu, Vulpoiu betrâne,
Se imparti venatulu meu,
Daca vrei ca adi séu mâne
Se te facu ministru eu.»
Priceputu Vulpoiulu, face
Totu venatulu unu mormanu.
Leului acést'a 'i place
Dicêndu: »Bravo, pehlivanu!
Spunemi inse acum cine
Se 'mparti astfeliu te-a 'nvatiatu ?
— Eĭ, stapâne, vedi prea bine:
Urechiatulu josu culcatu.»
Leulu dice: »Bravo, bine!
Cellu ce scie-a se 'nvatiá
Din gresielele straine
Merita a se 'naltiá.»

VII.

VEVERITIOIOLU SI AMICU.

Unu Veveritioiu codosu,
Intr 'unu arboru scorborosu,
Traiá ca unu grafu bogatu
De amici inconjuratu.
  Nuci si alune,
  Brandieturi bune,
  La massa sa,
  Cu 'mbilsiugare
  Mancá ori care,
  Ori candu intrá.
Nevastuicele frumóse
Mereu curte íi faceau,
Si 'n cantàri armoniόse
Siórecii ilu tamaiau.

Dar nu-i rosa fàra spinu,
Nici viétia fàra chinu!

Intr'o di pe-acolo unu lemnaríu trecêndu,
Arborulu ochiesce si dice ridiêndu :

«Bietulu stejarellu !
Multu e uscatiellu !
Bunu maï e de focu !
Haì se-lu culcu pe locu !»

Fâr' a perde timpulu, incepe-a loví,
Si 'n trei patru ore josu mi ti-lu trantì.
Iar Veveritioiulu atunci se vediù
Nevoitu se fuga incotro putù.
Ellu scapà cu viéti'a, dar locasiulu seu
Se sdrobì cu totulu, sub toporulu greu.
Camerele sale cu provisiuni,
Cari ospetase atâti amici buni,
Cu durere mare perindu le vedea
Si fàra sperantia de-a le mai avea.
Fiiulu Veveritii cellu prea fericitu,
Vai de ellu ! ajunge de ori ce lipsitu.
Plinu de intristare pàna la urechi.
Ellu atunce pléca la amicii vechi ;
Spera cà ori care, vediêndu sórt'a sa,
O se se grabésca la mas'a-lu chiemá.
Inse ce necazuri ia fostu scrisu se duca !
Un siórece care siedeá pe o nuca,
Cumu-lu vede, fuge în gaur'a sa.
Unu altulu s'ascunde, fàr' a-lu salutá.
Toti cei ce mancasse cu ellu de'ntr'unu blidu
Usi'a si feréstr'a sûb nasu îi închidu.
«Aibi sperantia — dice unu betrânu ghiorlanu, —
Iaresi o se vía timpulu cellu de anu.

Te-asi poftí la massa, dar n' amu nici unu rostu;
Amu numai o ghinda; apoi sunt si'n postu.»
Unu altulu: «Amice, bunu e dumnedieu;
Nu-ti perde curagiulu. Fórte-mi pare reu
Cà n' amu ce-tì da astadi. Doe nuci mai suntu:
Dara si acestea au statu pe pamêntu;
Sunt si verdi, nu-su bune pentru dintii tei.»
Unu al treilea dice: «Copillasii mei
Sunt pe patulu mortiì; mè ducu ca se-i plângu.
Nu amu timpu acuma nici mân'a se-ti strângu.»

Asta mica istoría
Bine-ar fi mai multi s'o scía.
Amicl falsi cându imbuibàmu
Cata se ne asteptàmu
A-i vedea ridiêndu de noi
În dureri si in nevoi.



VIII

PEDAGOGULU SI SCOLARIULU.

La unu pensionu odata
Nisce scolari càrti jucá.
Pedagogulu vine 'ndata
Si incepe a-i certá.

«Nu jucàmu dór pe parale,
Unulu de'ntre ei a dissu.
Se ne certi nu e cu calle;
Este lucru chiaru de rissu.»

Pedagogulu ii respunde:
«Asiá lucru, dragulu meu,
Ori si cându si ori si unde
Se numesce naravu reu.»

A'ntiellesu atunci ce bine
Coprindeá acestu cuvêntu,
Si copillulu cu rusine
Pléca capulu spre pamêntu.



IX

AMORIULU SI RATIUNEA

Dulcea Voluptate într'o di dormîá
Cu usi'a deschisa si 'n visuri zimbiá.
Intr'unu coltiu de-oparte, cu aerulu blându,
Siedeá Ratiunea dulce cugetându.
Amoriulu sburdatecu, cu passu martialu
Intra si îi spune cu tonu magistralu:
«Se scii cà de astadi sclav'a mea vei fi.
De a ta mandría nici nu voiu a scí.
Spune-mi, me rogu, mie, daca ai cuventu:
Care este scopulu vîetii pe pamêntu?
A iubí!... acést'a este legea mea;
Totu deauna lumea a domnit'o ea.
In aeru, in ape, pe uscatu, in focu,
In ori care timpuri, în ori care locu,
In ori care inimi, eu împeratiescu.
Tu esci secatura; te despretiuescu.»
Cu unu mare hohotu Ratiunea-a rissu,
Si ia dissu:« Dragutia, ori câte mi-ai dissu
A mea judecata nu vor clatiná,
Si în a ta cursa nu voiu luneca.»

Fiiulu Frumusetii, mâudrulu Cupidonu,
Zapacitu la minte de asiá gravu tonu,
Isi ia arculu iute, fàr' a asteptá,
Si 'n paduri ascunde umilinti'a sa.

X

STRUTIULU

Omulu càndu cérca a se 'naltiá
Pana se tréca de sfer'a sa,
Cade în loculu de unde-a plecatu,
Ba chiar îsi vede capulu stricatu.

Maniosu Strutiulu strigá cu focu :
«Dar de ce óre eu stau pe locu,
Càndu alte passeri sbóra mereu ?
Óre ca elle n'amu aripi eu ?
Trebui se fia fórte frumosu
Din nori, din ceruri, se me uitu josu:
O, da! eu astadi voiu a sburá;
Pana acolo a me 'naltiá.»

Astfelu de vorbe Strutiulu dicêndu
Si înainte-i unu turnu vediêndu,

Spre ellu pasiesce, merge meren,
Pàna ajunge în vèrfulu seu.
«Adio, dice, pamêntu si globu,
Ce pàn' acuma m'ati tinutu robu!
Me ducu de-aice se locuescu
Ceriulu în care fulgeri sclipescu!»

Atuncea Strutiulu cutediatoru
S'arunca 'n aeru incrediatoru;
Dar de odata iar spre pamêntu
Cade sermanulu cu gâtulu frântu.

XI

COPILULU GASSITU

L'al Bisericei pridvoru
S' aruucass'unu pruncusioru.
Lelea Sanda ilu gassesce;
Ilu ia 'n bratie si graiesce:
«Dómne! Dómne! ce peccatu!
Pruncu de muma lepadatu!
Audi muma blestemata!
Audi inima spurcata!

Copillasiu nascutu din ea,
Se-lu arunce ca catiea !»

Ea luându copillulu, pléca,
Si la sinu-i íl apléca.
«Vino, dice, dragulu meu!
Sinulu meu va fi al teu.
Sub umbrirea cassei melle
Nu vei duce dille relle.
De si mai amu doi copii,
Tu allu treilea se fii.„

Prunculu cresce, se maresce
Pe-a sa vitrega iubesce
Ca pe iusasi mum'a sa,
Si mereu de ea catá.
Ellu muncea cu fericire
Si cu mare multiamire;
Grijiá vitele de jugu,
Maná boii de la plugu;
Secerá, sepá, câtu sieapte,
Ca si fratíi sei de lapte.
Eata ânse cà 'ntr'o di
Vecinu reu ilu intalnì,
Si cu aeru de parinte
Îi vorbì asiá cuvinte:
«Mài baete, (multu gandesci
Tu la Sand'a se muncesci?
Ea de tine mila n'are:
Vedi cà totu pe-ata spinare

Cade ori ce munca grea.
De ce nu fugi de la ea?
Ea pe fiii sei iubesce,
Iar pe tine te privesce
Blestematu de dumnedieu
Ca se fií argatulu seu.»

Copillasiulu atunci dice :
«Se me ducu eu de aice?
Se lassu eu pe mum'a mea?
Se credu eu cà este rea,
Ea, a careia fiintia
Mi-a fostu ca o provedintia?
Vai! vecine, fugi de-ací;
Asiá lucruri nu-mi vorbí.
Ascultândute imi vine
Se-ti respundu cam cu rusine
Cà nu scii ce-i provedinti'a
Nici ce e recunoscinti'a.»

—XXXXXX—

XII

SCROAF'A SI LEOAIC'A.

Càtre o Leóica o Scrófa dicea:
«Vino de privesce familli'a mea.
Amu vr'o doisprédiece purcei dolofani,
Cari or s'ajunga porci peste doi ani.
Tu ai numai unulu... Ce lenesia esci!
Cumu de nu-ti dai sila mai desu se prassesci?»
Leóic'a alene capuln intorcêndu
Spre a sa vecina, respunde dicêndu:
«De-a ta fericire nu-su gelósa eu;
Eu pe anu facu unulu, dar acella-i Leu.„

Intre noi adesse sunt multi scriitori
Ce credu cà-si facu titluri de mari autorí
Producêndu càrti multe ce nu facu doí bani,
Si ajungu in pripa pungi pe la bacani.
O singura carte póte face nume
Unui omu de geniu in acésta lume.



XIII.

PHILOMEL'A SI COTIOFAN'A

Erá primavéra. O privighiatóre
Catá cuibu se-si faca intr' unu crângusioru:
Adunâ penitie si erburi usióre;
Lucrá mititic'a cu zelu si cu doru.

Eat'o cotioféna cu pene lucióse
Si cu cód'a lunga cà-vine-a-i vorbì,
«Ei, vecina draga, ce ràmuri frumóse
Gassisi pentu cuibulu ce vrei a cladí!

Dar ce bine-mi pare cà te amu vecina!
Ce faci? Esci voinica? Eu? iti multiamescu.
Sunt prea sanatósa: gusi'a-mi este plina.
Ei, dar multe lucruri amu se-ti mai vorbescu.

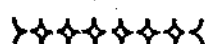
Asta érna fost'ai prin tiérr'a grecésea?
Este caldu acolo: asiá mi s'a spussu.
Rondunic'a-mi pare póte se clocésca.
Dar pe sotiorulu teu nu l'ai addussu?

Parca nu-lu vedu ânca dându róta pe-aice.
Scii? amu mare pofta se te-audu cantându.
Ciocarli'a-i próstа; nu scie ce dice;
Tiêrrie neród'a numai cându si cându.

Verisiór'a Stanca multu te mai doresce!
Vrei s'o vedi, vecina? E lucru ciudatu:
Spuindu totu la flécuri ciocu-i parca cresce.
Gaiti'a cea sura, scii? ieri a oatu.

— Ce dracu, vecina! philomel'a dice.
Poft'a ta de vorba mie-mi face reu.
Tu vedi fórte bine cà lucrediu aice.
Lassa se-mi facu, draga, cuibusiorulu meu.»

Suntu si cotiofene
Fàra ciocu si pene
Care nu mai tacu.
Asi citá chiar nume;
Dar astfelu de glume
Sciu cà nu le placu.



XIV

DOUE BETRANE

O betrâna, dar cocheta,
Siedeá la oglind'a sa,
Facêndu mare toaleta
Pentr'unu balu ce-o asteptá.
Diamante pretióse
Pe-a ei frunte straluciau;
Haine grelle si luxóse
Corpulu ei impodobiau.
O vecina cocosiata
Cam de vêrst'a ei venì
Si cochet'a de indata
Cu ea 'ncepe a vorbí:
«Bine cà venisi, îi dice,
Ca se vedi cum m'amŭ gatitu.
Te rogu uitate aice:
Coculu este nemeritu?
Dar dantel'a cumu-ti pare?
Dar rosiati'a pe obrazu...
Óre nu este prea tare?...
Dar oh! Dómne, ce necazu!

Ce folosu aceste tóte
Cavalerii de acumu
Totu la altele dau róte;
Mie nu-mi vorbescu nici cumu!
Lumea de-astadi e stricata:
Curtisanii spiritu n'au.
Unde-i timpulu de-alta data
Cându mai toti me adorau!»

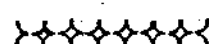
Iar vecin'a intiellépta
Îi respunde seriosu:
«Draga mea, nu esci prea dreapta,
Judecat'a-ti e pe dosu.
Se stàmu strâmbu, se verbimu bine:
Lumea e totu cumu a fostu;
Dar cându betrâneti'a vine
Ne se pare lucru prostu.
Frumusetiele spoite
Cu rosiu si cu sulimanu,
Sau cu haine strălucite,
Crede: nu platescŭ unu banu»

Se lasàmu natura 'n pace,
Càci uritulu nu putemu
In frumsetie a-lu preface,
Macar ori câtu gustu avemu.

XV

AVARULU

Unu bravu cetatiénu odata
Dicea: «Toti suntemu datori
Se dàmu banulu si paraoa
La sermanii cersitori.
Chiar Christosu a dissu adesse:
Vai de cei ce ĭi gonescu!»
Unu avaru atunce disse:
"Chiar de mâni amu se cersiescu.„



XVI

AMORIULU INGHIMPATU

Amoriulu vede intr'o gradina
O rosa mândra de mirosu plina.

Alérga iute, merge la ea,
Iute ellu pune mân'a s'o iea;
O strânge bine, dar de odata
Típa c'o voce desesperata :
«Oh, maiculitia! dàmi ajutoriu:
Vino mai iute, vino cà moriu.
— Ce aí, copille? mumasa dice.
Oh! vai de mine! ce vedu aice!
Nu cumvá siérpe inveninatu
Pe lûnga tine s'a strecuratu?
— Oh, maiculita! sub asta flóre
Era o vespe veninatóre;
C'un ghimpe grósnicu, ea m'a 'ntiepatu;
Dureri de mórte, mama, mi-a dátu!»

Vinerea muma multu superata,
Desmiarda pruncului induiosiata,
Si, cu surrisu-i dumnediescu,
Dice;» O draga! te tanguescu:
Dar dac'o vespe este in stare
Se-ti dea durere atât de mare,
Câtu de cumplite nenorociri
Facu alle talle crude loviri?
Tu cu sagét'a-ti inveninata
Chiar ucidi ómeni câte odata.„



XVII

ELEPHANTULU SI BULIN'A

Cu tromb'a radicata si de mandría plina,
Unu Elephantu odata diceá càtr'o bulina:
«De-ai sci tu, peccatóso, câtu potu se radicu eu!
Potu duce-o óste 'ntréga, fàra semi para greu.„
Bulin'a ii respunde:« Dar mie mi se pare
Cà fapt'a-ti laudata nu-i tocmai tréba mare.
Eu portu in tóta lumea, pe màri si pe uscatu,
Secrete pentru inimi si pentru trebi de statu.„

XVIII

CERSITORULU INAVUTITU

Unu bietu omu cadiuse intr'o gârla mare,
Si, rapitu de valuri, cereá ajutoriu.
Curagiu n'aveá nimeni ca se-i dea scapare;
De pericolu fuge ori ce muritoriu.

Dar de 'ntre mùltimea care sta pe maluri
Eata cà s'arata unu sermanu calicu;
Se desbraca iute, se arunca 'n valurí;
Mórtea pentru dênsulu pare lucru micu.
De diece ori póte ellu se acufunda.
Cautându se afle pe cellu innecatu;
De diece ori esse din cumplit'a unda;
Dar in fine-lu prinde-lŭ scóte la uscatu.
Semne de viétia innecatulu n'are;
Ori ce ajutóre sunt fàra folosu;
Din allu seu cadavru nu esse suflare...
Plânge cersitorulu cellu marinimosu!
„Ce peccatu, o Dómne! cà-lu rapìsi de'n lume!
Era ânca june si puteá traí;
Puteá ânc'asi face gloria si nume,
Ce catàmu în vĭétia fàr'a dobandí.„
Dupe ce ca frate pe mortu illu bocesce,
Intr'unu coltiu de-o parte merge-a-lu ingropá;
Dar sapându mormêntulu, eata cà gassesce
Unu thesauru mare, care nici visá:
Scule aurite, pietre nestimate,
Bani d'argintu si auru câtu radic'unu caru;
Eata cà caliculu, cându Norocu-lu bate,
De odat' ajunge chiar millionaru.
Dupe ce ingrópa pe mortu, ellu indata
La orasiu se duce, dreptu la Domnitoru.
Acolo comór'a tóta o arata,
Fàra se dossésca nici unu banisioru.
«Dómne prea 'naltiate! (ellu atunce dice)

Cu aceste lucruri ce ordoni se facu?
— Fía alle talle ca se fii ferice,
Se nu mai duci vĭéția totu de omu saracu!
Cella ce a lumii sórta carmuesce,
Parte fiacàrui de allu seu dreptu facêndu,
Astadi va s' arate c' astfeliu resplatesce
Celluia ce face binele tacêndu.»

XIX

JUNELE SI TIMPULU.

Unu betrânu cu barb'a sura
Cu crudime foi rumpeá
De'ntr'o frageda ressura
Ce era in calea mea.
Îllu opprescu si 'ncepu a-i dice:
«Mosiule, dar reu mai esci!
Cine te-a chiematu aice
Si ressur'a imi strivesci?
Biat'a flóre! las'o 'n pace;
Ea e fericirea mea;
Allu ei mirossu multu imi place;
Se me bucuru voiu de ea.

Dar cu-a ta cautatura,
Tu, betrâne, me 'ngrodiesci.
Ai pe mine vre o ura ?
Spunemi mie cine esci ?
— Eu suntu Timpulu, mài copille !
Foile resurei suntu
Alle tineretii dile
Care ti le suflu 'n vêntu.»

XX

MELCULU SI VULTURULU.

În vêrfulu unui innaltu stejaru,
Pe remuric'a unui lastaru,
Unu Melcu odata s'a fostu urcatu.
Venindu unu Vulturu, l'a intrebatu :
«Cumu venìsi, draga, numai de càtu
De josu aice ? — He! m'amu tarêtu!»



XXI

SIERPELE SI CIOCARLIEA

Càtr'o ciocarlía unu siérpe diceá:
«De ce tugi de mine, draga passereá?
Gaur'a mi-e larga, vino, siedi cu mine:
Nicairi pe lume nu-ti va fi mai bine.
Eu sciu ca se flueru, tu scii ciripí;
Amandoi concerte putemu intocmí.
— Tu se cânti, o, drace! A ta fluerare
Pentru lumea tóta este o 'nfiorare.
Apoi tu, jupâne, te taresci mereu,
Pre cându eu prin nouri cântu lui Dumnedieu.»

O tovarasia atunci merge bine,
Cându o faci cu ómeni ce nu-ti facu rusine.

—xxxxxx—

XXII

DOI URSI SI O VULPE.

Doi ursi mari se insotira,
Si-amandoi se chibzuira
Se se duca a vená
Dupe ce va innoptá.
Pléca dar, si pe-o valcíca
Întalnescu o ciuta mica,
Si puind'o la mijlocu
O inbatia chiar pe locu.
Ciut'a grassa cum s'o'mpartia ?
Eat' atunci cuvêntu de hartia.
Fiacare vrea mai totu
Pentru lacomulu seu botu.
Cu cumplita 'nviersiunare
Ei incepu o lupta mare,
In câtu lun'a ce-i priviá
Spaimantata 'ngalbeniá.
Dar o Vulpe iscussita,
Care stá in crângu dossíta,
Sare iute, 'ncetisioru,
Si iea ciut'a binisioru.

Dupe multa lupta 'n fine,
Ursii cadu pe-alle lor vine,
Plini de sânge peste totu,
De la códa pàn la botu.
Dupe ce se desmetíra
Si cevá se liniscira,
S'au intorsu si au vediutu
C'a lor ciut'a disparutu.
Dupe urm'a ce vediura,
Fapt'a Vulpei cunoscura,
Si dissera intre ei:
«O, câtu suntemu de misici!
Adevèru cà lacomi'a
Perde tóta omeni'a»

XXIII

TINTIARULU SI TAURULU

Pe cornulu unui tauru, unu micu tintiáriu odata,
Punânduse, ii dice cu vocea-i inganata:
«De cumvá corpulu meu,
Ti s'o pareá prea greu,
Sunt gat'a se te lassu,
Aiurea se-mi catu passu.»

Iar Taurulu respunde :«Iti forte multiamescu;
Dar de a ta povara eu nici nu me simtiescu.»

Càndu omulu-si dà aeru de importantia 'n lume,
Ajunge ca tintiardlu, obiectu de rissu si glume.

XXIV

CANARULU SI PISICA

Intr'o mândra colivía
Unu Canaru duiosu cantá,
Si in dulce melodía
Sufletu-i se imbatá.
Ascultându cu multiamire
Unu assemine tyrteu,
O Pisica cu grabire
Se assiédia 'n dreptulu seu.
«Nu sciu, dice, fratióre,
Ce feliu esci ingaduitu
Se faci astfeliu de clamóre,
Tu, ce abia eri ai venitu?
Eu sunt vechia cunoscuta
Cu cei ce te-au cumparatu,

Câci aice sunt nascuta,
Colo 'n coltiulu de sub patu.
Inse daca mi-asi permite
Se facu sgomotu cum tu faci,
Negresitu cà m'ar trimite
Se traiescu cu mii de draci.»
Canarasiulu îi respunde:
«Caus'a o presupuiu;
Nu sciu de te va petrunde,
Inse totu o se ti-o spuiu.
Eu sciu se incântu cu gur'a
Inimele omenesci,
Iar tu cu miorlaitur'a
Capetele assurdiesci.»
Sunati, guri reutaciόse!,
Dârdaíti ori câtu puteti!
Cu talentele frumόse
Concurintia nu tineti.

XXV

VULPEA SÎ DIHORULU

Jupinés'a Vulpe intalnesce-odata
Unu Dihoru la pânda, cu gur'a cascata.

«Ah, ce bine-mi pare, atunci dice ea,
Cà te vedu, iubite, adi in calea mea!
O frumósa veste eu doríamu a-ti spune:
Némulu nostru este pe cài fórte bune,
Amu decisu, iubite, firea a mi schimbá;
Ratie, gaini, gâsce, a nu mai mancá.
Eri vediuiu o turma de claponi pe-aice,
Si-i lassaiu in pace, pasiunândn ferice.
Me juraiu pe cód'a si pe botulu meu
Se traiescu in pace cu-ori ce passeri, dieu.
— Prea bine, cumètra, Dihorulu respunde,
Si eu speru a merge pe-alle talle unde.
Altfeliu vedu prea bine că suntemu siliti
Se traimu in lume mereu prigoniti.»

Dar abia Dihorulu vorb'a isi termina,
Si eata cà trece unu puiu de gaina.
Vulpea uita 'ndata cà s'a fostu juratu,
Si 'ntr'o 'mbucatura puiulu a mancatu
Dihorului nostru gustulu i s'aprinde:
Vede-o nevastuica, intr'o clip'o prinde,
Si, fàra s'o 'ntrebe de mosi séu parinti,
O sdrobesce iute ca o nuca'n dinti.

Omulu reu din fire, ori si ce ar spune,
Totu isi dà in petecu la ocasiune.



CARTEA ATREIA



I

MORUNULU.

Prinsu in carlige, unu Morunu mare
Zaceá afara pe o carare.
Atunci ellu dice catre Pescaru :
«Spunemi, mài frate, se sciu macaru
Ce gându ai astadi se faci cu mine?
— Amu se ti taiu capulu, frumosu si bine,
Apoi te-oiu duce la Bucuresci,
Unde voiu face se te 'ntalnesci
Cu personagiuri fórte 'nsemnate
Cari te-or pune intre bucate.»
Nu prea 'ntiellege bietulu Morunu
Atâtea vorbe ce i se spunu;
Iaresi se 'ntórce cu intristare
Si illu intréba cu voce tare:

«Aceste'a mintemi nu prea incapu;
Càci cumu voiu merge fàra de capu?
— E! capu nu-ti trebui, Pescariulu dice.
Fàr de capu póte esci mai ferice.
Apoi mai afla cà 'n Bucuresci
Cu capu chiar ómeni raru intalnesci.»

II

COCOSIULU SI SOBOLULU

Cucurigugagu! intr'o diminétia
Cantá cocosiellulu âuca 'n cotenétia.
«Ce totu cucurigu? dice unu Sobolu.
Cumu vedu eu, ti-e capulu de crieri cam golu,
Daca-ti pare bine vediêndu cà ressare
Sórele ce face caldur'asiá mare.
N' o se taci odata, o cocosiu misiellu?
— Nu! respunde 'ndata mândrulu cocosiellu.
Orbule sermane! tu nu esci in stare
Se admiri lumin'a sórelui-ressare.
Eu, care amu ochii dati de Dumnedieu
Ca se me uitu tinta chiaru in globulu seu,
Simtiu l'a sa vedere mare fericire
Si 'n cantàri eterne voiu a 'i da marire.„

De vreti se 'ntielegeti pe sobolulu meu,
Ve spunu in trei vorbe: e-omulu atheu.
Iar cocosiulu este a sa consciintia
Ce de-asupra-i striga: Este-o Provedintia.

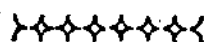
III.

UNU RATIOIU SI UNU BABOIU

Unu Ratioiu incetu mergêndu
Si din sïolduri schiopatându,
Intr'o di se baga 'n balta
Cu-alte pàsseri la o lalta.
Acolo ellu se mandriá
Si in limb'a lui graiá:
«Ratieloru, se sciti cà'n lume
Noi avemu unu màndru nume.
Noi putemu ca se umublàmu,
Se sburàmu si se'notàmu.
Noi impodobimu natur'a
Si o veselimu cu gur'a;
In câtu daca amu perí,
Lacuri mândre n'ar maì fi.
Nime'n lumea ast'a mare
Calitàti ca noi nu are.»

Càndu Ratioiulu fanfaronu
Macaiă pe acestu tonu,
Unu micutiu baboiu de pesce[1])
Ascultându-lu ìi graiesce;
«Fratióre, cumu nu esci
Mai modestu cându macaesci?
Dici cà umbli, dar poti óre
Se te 'ntreci cu caprióre?
Dici cà sbori, dar ai puté
Se te 'ntreci c'o ronduné?
Dici cà 'noti, dar poti in fine
Se te tii macar de mine?
Dici cà cânti, dar nu gandesci
Cà urechile-assurdiesci?
Mac! mac! mac! ce mai cantare!
Nerodi'a cea mai mare!
Nu e totulu de-a cantá
Cà din tóte scii cevá:
E mai bine-a sci putíne
Inse a le scí mai bine.»

[1]) Pescele cellu micu, care peste Milcovu se numesce *Chiticu* sêu *Porcusioru.*



IV

LUPOAIC'A SI PUII SEI

O Lupóic 'odata s'a fostu deochiatu:
Oftic'a, podagr'a, o tineau iu patu.
Puii sei vediĕnd'o, multu se intristá;
Se învirteá 'mprejurui si o intrebá:
«Spunene, maicutia, unde amu gasí
Vre o doctoría spre-a te lecuí?
N'ai vr'unu amicu sinceru, sau vr'unu fratioru,
Se mergemu a-i cere vre unu ajutoru?
Lupóica respunde:«Nu amu, dragii mei!
Fiindu ca noi, Lupii, suntem mari misiei:
Câtu traímu in lume la altu nu lucràmu
De câtu cu mancarea burt'a s'o umflàmu.

Fabul'a acésta, vreti s'o deslegati?
Egoistulu n'are nici amici, nici frati.



V

PITULICEA SI CURCANULU

Pitulicea dragastósa
Intr'o di se inspirà
Si-a ei voce-armoniósa
Universulu incantà.

Sburatóre fóite multe
Veniá 'n jurulu ei mereu,
Gramadinduse s'asculte
Pe acestu modernu tyrteu.

Laude magulitóre
Tóte pàsserile-i dá,
Inse cu mai mult' ardóre
Unu curcanu o laudá.

«Pe a gusiei melle vĭétia,
Dice ellu, v'assiguru eu,
Cà astfeliu de cantarétia
N'a mai facutu Dumnedieu.

Mândr'a nóstra pitulice
Potu se dicu a'ntunecatu
Ori ce mĭerla din colnice,
Ori ce ciocarlanu motiatu.

Inaintea ei cadu tóte
Pàsserile pamintesci;
S'o imite nu se póte
De câtu ângerii ceresci.»

Asiá lauda umflata
Pitulicea ascultându,
Îi intórce dosu 'ndata
Si se duce sughitiându.

O lauda prea mare
Desgusta pe ori care.

VI

LILIEACULU, VULTURULU SI LEULU

Discordi'a ce 'n lume nu face de cât reu
Aprinse foculu urei intre Vulturu si Leu.
Acesti puternici principĭ se cérta, se defaima;
Iar ceriulu si pamêntulu se sgudue de spaima.

Istorí'a nu spune de ce s'a 'ntaritatu
Acestu duelu teribilu de lume neuitatu.
Dar intre regi si popoli s'a observatu adesse
Resbóie pentru lucruri de prea mici interesse.
Aceea ce se scie e cà adeseori
Pe câmpi de batalía vedemu resboitori
Ce-aduna stralucite cununi de biruintia,
Fàra se scia nimeni macar de-a loru ființia.

Resboiulu dar incepe c'unu chipu inversiunatu:
Scadrónele de Vulturi, ca fulgeru repetatu,
Si ca sageti, s'arunca pe-a leilorŭ spinare
Si sfasieri cumplite comitu cu-alle lor ghiare.
Ochi scosi, capete sparte, cu mii se numerau;
Apoi spre nori avêntulu si sborulu isi luau.
De alta parte iaresi, turbata de manía,
A Leiloru ostire se 'ntrece 'n vitejía,
Rumpêndu in drépt'a 'n stâng'a si la pamêntu trântind
Dusĭmanii cei cu aripi, ce tiâuie murindu.
Campiele-erau pline de corpurí moribunde,
Si riurile sânge duceau cu-alle loru unde.
Dar e cu neputintia la unu condeiu tocitu
Ca se descría 'n totulu acestu resboiu cumplitu;
Càci dupe doe dîle cându nóptea vrù se via
Fugì pe dupe stelle, de gróza si urgía.

Din vietiuitóre, unu singuru animalu
Trageá folossu si parte in astu resboiu fatalu:
Cându invingeá Vulturulu, ellu s'aratá cà sbóra;
Iar cându invingeá Leulu se aratá ca fiara,

Dupe ocasiune stindardulu seu schimbându,
Si dupe interesse natura-si prefacêndu.
Ellu are pèru, sau aripi; arata ce voiesce,
Si nóptea pe cadavre ellu dantiuindu racnesce:
«Traésca Leulu! Urrra! josu Vulturii misiei!
Vulturulu se traésca! ca se omóre Lei!»
Si astfeliu ipocritulu in doe pàrti alérga
Si cata cea mai buna bucata se o stérga.

De vreti ca se cunósceti astu animalu pocitu,
Ve-lù spunu: e Liliéculu din pescere esitu.

Ca se se puna capetu acestui macellu mare
Ce secerasse-atâtia eroi cu necrutiare,
Vulturulu si cu Leulu, intr'o frumésa di
Facùra actu de pace, si lumea 'nvesselì.
Atunci soldati si principi, cu mici si cu mari nume,
Ca frati se 'mbratisiara spunându voiosi la glume,
Ca dóra se se uite trecutele dureri,
Si se mai sórba cup'a frumóselor placeri.
Cându înse lumea tóta se veselía mai bine
Pe neasteptate eata si Liliéculu vìne.
Atunci unu monarcu striga: «Puneti mân'a pe ellu!
«Acestu animalu este unu tradatoriu misiellu:
Spionu cu doe fetie, natura blestemata,
Ellu ne 'nsielá, viclénulu ... se-lu spândiure indata!»
Acésta 'ntaratare, pe data ce-o vediù
Viclénulu cellu cu aripi in clipa disparù.

Câti ómeni de minciuna, ca lilieci de nópte,
Politica facu multa in umbra si in siópte!
Aci strigându: *josu Voda!* aci iar intonându:
Traiésca Domnitorulu! o plapoma catându.
Pe podulu Mogosióei adesse se vediura
Asemini ligióne facêndu spume la gura.
Chiar nume proprii multe eu v'asi putea citá,
Dar lilieci de nópte me temu că m'or musïcă.

VII

NOVACULU [1] SÏ PITICULU

Unu Novacu pe umeri purtá unu Piticu,
Unu omu stirpitura, de trei palme micu.
Iara lumea tóta alergá s'admire
Curiositatea demna demna de privire.
Ingamfatu de sine, Piticulu rideá
Si cu despretiu mare nencetatu diceá:
„Câtu sunt eu de mare! vedeti, toti m'arata!
Asti pigmei de ómeni toti la mine cata!„

[1] Vorb'a *Novacu* in mai multe parti ale Românilorn se in trebuintiédia in locu de *uriasiu*.

Unu Romånu ce-atuncea treceá pe-acolo
Îi respunde 'ndata: «Ho, pitice, ho!
In desiertu te laudi si te umfli 'n pene:
De si ai ca omulu, capu, ochi si sprincene,
Inse esci ridicolu cu a ta statura,
Care te arata chiar caricatura,
Cei ce se aduna imprejurulu teu,
Baga sém'a bine, cà toti ridu mereu.„

Prostulu ce-si dà aeru, laude si nume,
Pururea ajunge huiduitu de lume.

VIII

OILE SI MACIESIUILU

Se 'ntunecasse ceriulu; tuná si fulgerá.
Mai multe oi res'etie fugiá si alergá
Care 'ncotro se scape de vijeli'a grea.
Unu Maciésiu selbaticu atunce le dicea:
«Veniti, dragelor melle! aici curându veniti!
Amu ràmuri indestule cà se v'adapostiti.»

Mai multe oi atuncea sub ellu se gramadescu;
Càci oile credu lesne pe cei ce le vorbescŭ.

Ce se intâmpla ânse? Cându plói'a incetà,
Cându sórele pe ceriuri frumosu se aratà,
Vrându bietele se plece, vedea cà nu puteá.
Cu ghimpíi sei, Maciésiulu de lâna la tineá.
Atunci, nevoia mare! se'ntindu, se svarcolescu,
Le pârria spinarea... in fine reusiescu,
Inse se vèdu mai tunse: mai tóta lân'a loru
Pe ràmuri remassesse ca'n furca unu fuioru.
Începu se strige atuncea la Maciésiu sbierându:

«Maciesiu, dar dàne lân'a! —Nici se ve tréca'n gandu!
Ea se cuvine mie, càci v'amu adapostitu.
— Dar cumu? cu adapostulu nímic n'ai cheltuitu.
— Sunteti nisce ingrate; indata ati uitatu
Cà eu de-a vijeliei urgía v'amu scapatu.
Caràti-ve de aice... curându, de nu voiti
Ca se ve'ncurcu si piellea sub care mai traìti.»

Eu fabul'a acést'a, cu adevèrulu seu,
O'nchinu la cei ce umbla in judecàti mereu.
Maciesi ce 'ncurca lân'a la bieti prigonitori
Prin celle tribunale se vèdu de multe orĭ.



IX

MEDICIN'A SI SANATATEA

Medicin'a cea 'nvetiata
Si de lume cautata,
Întalnindu pe Sanatate
Cere pulsulu se i-lu cate.
«Ce ai, draga vecinica?
— Fórte bine, n'amu nimica.
— Ba,te 'nsieli, dragutia, tare,
Nu-ti fia cu superare.
Pulsulu teu mie-mi arata
Cà esci chiar amenintiata.
Chiar vigórea ta cea tare
Iti predice-o bóla mare.
Art'a si sciinti'a cere
Pentru tine-o prevedere:
O bolire câtu de mica,
Ca se scapi de ori ce frica.»

Si, cu Hippocratu in mâna,
Tinênd'o mereu de vêna,
Medicin'a cea 'nvetiata
Ca s'o fac'a crede cata.

Din atâte vorbe late
Si motive demonstrate,
Sanatatea cea voinica
Nu intiellegeà nimica;
Dar sciindu c'a vecina
Este de sciintía plina,
Audiêndu cà al ei nume
Este laudatu in lume,
Crede 'n fine totu ce-i spune
Si la cura se supune.
Antâiu catevă recete,
Apoi sânge cu lancete,
Sinapisme la picióre,
Lipitorí la vinisióre,
Hapuri, prafuri, repetate...
In câtu biat'a Sanatate
Fati'a-i rumena perdusse,
Ca scheletulu se facusse,
Asteptându cu luminarea
Ca se-si dea si chiar suflarea.

Mediciu'a atunci dice:
«Merge bine pàn aice.
Acumu, drag'a mea vecina,
O se iai numai morphina:
Ast'a, crede, o se fía
Cea din urma doctoría.
— Ba me iérta, vecinica,
Cà de-acum nu iéu nimica.

Amu fostu o nebuna mare
Dându-ti pàn acum crediare.
Afla câ amu prinsu la minte:
Nu mai credu de-acu 'nainte
In morphine si 'n lancete
Si in flécuri de recete,
Acum simtiu cà n'amu nimica.
Slug'a, draga vecinica !„

De atunci ori cându diaresce,
Sau ori cându se intalnesce,
Cu vr'unu medicu pe carare,
Sanatatea 'n fug'a mare
De ellu fuge si s'ascunde
Unde nici draculu petrunde.

X

CANELE AJUNSU MINISTRU.

Doí càni mari de stâna, din copillaría
Traiau intr'o fórte strânsa amicía.
Înse sciti c'amoriulu, dulce daru cerescu,
Traiu lungŭ nu prea are la némulu câinescu.

Cella ce va acést'a mai bine s'o scía
Se asculte asta mica istoría.
Mari'a sa Leulu, marele 'mperatu,
Intr'o di la síne pe Blac a chiematu,
Si incredintiându-i a sa 'mperatía,
Primulu seu ministru a dissu ca se fía.
Cum aude-acést'a, Lupeiu cellu voinicu,
Ce fussesse-o data bunulu seu amicu,
Merge ca se-lu védia, plinu de fericire.
Dar Blac cumu-lu vede, stríga cu grabire:
«Alergati mai iute, gardieni! pe ellu!
Acestu câne vênetu este unu misiellu;
De ellu n'amu nevoia: se nu-lu vedíu pe-aice!»

Lupeiu se opresce si 'ntristatu ii dice:
«Fórte reu imi pare cà Mari'a Ta,
Orbitu de marire, vrei a m'alunga.
Din copillaría noi totu ìmpreuna
Amu traitu la stâna in fratia buna;
Veniamu dar acuma se vediu ce peccatu
A datu peste tine de te-ai innaltiatu?
Credeai cà viu póte vre unu osu a-ti cere?
Te'nseli, Escellentia, n'amu asiá placere.
Voru vení multi altii a te tamaía,
A-ti dice *Stapâne* sau *Mari'a ta.*
Eu me'ntorcu la stâna, l'a mea datoría,
Si-ti urediu, ingrate, inim'a se-ti vía.»

Lasi, cari ve 'ntórceti ochii speriati
De la cei ce-o data v'au iubitu ca frati;

Inimi ce vė vindeti ca pastram'a 'n piatia,
Pentru ca s'ajungeti la marire 'n vĭétia;
Parveniti ce cresceti traindu cu veninu!
Fabul'a acésta voe o inchinu.

XI

COCHET'A SI BUJORULU

Tóte fetele s'aduna
Cu flecàii de 'mpreuna:
Jóca, saru, se nebunescu,
Si in hora dàntiuescu.
Numai Rad'a cea balaie,
Fat'a mic'a lui Mosiu Naie,
Cu ochi negri ca de focu
Cari tinu pe omu in locu,
Numai ea fuge de lume,
Si de hora si de glume.
«Ce se aiba óre ea?
Tóte fetele-si dicea.
Va se se calugarésca,
Séu fata se 'mbetranésca?»

Rad'a inse se gateá,
Totu frumossu se 'mpodobià :
N'avea gându de monastire,
Ci vissá la fericire:
Vissá drumu la Bucuresci,
Vissá casse boeresci,
Vissá cocu si palaría
Rochii de matasaria,
Manusi fine de Parisu
Si viétia 'n dulce vissu.
Muma, frati, surori, cassutia,
Gaini, puice, miei, vacutia.
Tóte vrea a le uitá,
Urmarindu dorinti'a sa.

De plecare se gatesce;
Nimic alta nu gandesce.
Înse pân'a nu plecá
În callatori'a sa,
Rad'a merge 'n gradinitia
Se-si ia flori pentru cossitia.
Dar cându florile smulgeá,
Unu Bujoru asiá-i diceá:
«Tu te duci, Rado, departe!
Mergi se cati in alta parte
Alle vïetii naluciri
Si frumóse fericiri.
Dar de vrei, draga copilla,
Se fii totu ca o zambila,

Fàra se te vestediesi,
Nu te duce 'n Bucuresci.
Acolo lumea se strica:
Tierancuti'a frumusica
Îsi patédia vrându nevrându
Fruntea candida curându.
Siedi cu noi, draga, mai bine,
Disse flórea cu suspine.»

Iar cochet'a respundeá:
«Destulu, draga floriceá!
Vorb'ati lunga si placuta
Mergi la altii de-o'mprumuta.
Acum 'géb'a îmi vorbesci;
Plecu, me ducu la Bucuresci.»

XII

OIEA SI PITIGOIULU

O óie pascea 'n lunca sub ochii lui Lupei.
Unu Pitigoiu, vediênd'o, dà róta 'n jurulu ei;
Se învartesce, cata se pótă apucá
Vr'o câtiva floci de lâna de pe spinarea sa:

Avea mare nevoie de-asiá materialu,
Càci ellu faceá unu léganu sub póla unui malu,
În care se resfetie copiiĭ viitori
Ce-i promitea amorulu prin crânguri si prin flori.
Astfelu de procedure, firesci la pitigoi,
Nu suntu bine vediute in lumea cea de oi.
De-aceea óia nóstra, din códa scuturându,
În locu se resucesce, refusu-i aratându.
Atunce Pitigoiulu începe a strigá :
«Ce felu! unu flocu de lâna n'o se voiesci a-mi dá?
Tu, laudata 'n lume cà ai unu sufletu bunu,
Poti fi atâtu de-avara, cându adevèru iti spunu
Cà-mi trebui pentru cuibulu ce facu la puisori?
Si-apoi ce lucru mare! vr'o câtiva flocusiori!
Acésta blana alba cu care te mândresci
Ca mâni ti-o tunde Baciulu, si-atunci ce folossesci?
— Nu potu, respunde ói'a, si amu mare cuvêntu.
Se scii cà ori ce lucru, aice pe pamêntu,
De dibacia-atârna. De-a fórfecei tunsóre
Nimica n'amu ce dice, fiindu cà nu me dóre;
Dar cându cinevá vine se-mi smulga din spinare
Unu flocu sau doi de lâna, me superu forte tare.»

Cându ómeni onorabili se ducu la vr'unu avutu
Se-i céra la nevoia cevá în împrumutu,
Avutulu mai adessea refusa de a da.
Dar vine siarlatanulu cu dibacía sa,
In làdile lui pline resbate 'ncetisioru,
Si ca pe-o óïa prósta illu tunde binisioru.

XIII

LEULU SI IEPURILE

Într'o di cu sóre, împeratulu Leu
Se primblá ferice în regatulu seu.
Într'o poenitia, eata cà 'ntalnesce
Unu iepure june si-astfelu îi graesce:
«Jócate, copille! nu te spaimântá;
Nu amu gustu se turburu fericirea ta.»
Apoi ca unu rege ce câte odata
De suppusi voiesce pucinu jocu se-si bata,
Dice:«Sciu prea bine câtu esci de voinicu,
Cà vedi chiaru în umbra unu reu inemicu.»
Iepurasulu nostru, plinu de 'ncredintiare
Cà 'n acea di Leulu gânduri relle n'are,
Cu curagiu respunde:«Vai! marturissescu
Cà eu chiar de umbr'a mea me ingrijescu.
Dar amu aflatu, Sire,
Cà si-a ta Marire
Cându cocosiulu cânta se sperie tare [1]).
La unu Rege mândru, putinte si mare,

[1]) Istori'a naturala ne spune cà Leulu de nimicu nu se spalmânta mai tare ca de cantarca cocosiului

Asiá slabiciune, eu, iepure micu,
Nu me pricepu, Sire, cumu se o esplìcu.»
Leulu de rusine fruntea 'si incretiesce,
Iara iepurasiulu fuge 'ntieleptiesce.

Slabiciuni straine se nu osindimu;
Ănca de se póte se le coperimu :
Càci si alle nóstre póte cu dreptate
Potu se fia de-altii amaru criticate.

XIV

ROSA

O rosa 'namorata de mândrele-i culori
Despretuiá cu fala pe cellelalte flori.
Pe malulu unei gârle cu apa curgatóre,
Ea se uitá trafásia la fruntea-i rapitóre.
Dar eata cà de-o data suflarea unui ventu
O încovóie iute si o pléca spre pamêntu :
Apoi foile salle frumóse, tinerelle,
Le spulbera, le sufla, le duce, vai de elle!
Totu un'a câte un'a, pe und'a apei vii
Ce duce foi de rose cu sute si cu mii.

Fetitie! frumuseti'a ca asta rosa vine:
Se nasce, trece, piere, câtu meteorulu tine.
Acést'a e ursit'a ce tatalu cellu cerescu
A reservatu acelloru ce pe pămêntu traiescu.

XV

MERULU CRETIESCU

Unu meru cretiescu odata,
Frumosu ca unu bujoru,
Pe-o ramura plecata
Stá mândru rumeoru.
Ellu incantatu de sine
Diceá la privitori:
«Uitative la mine,
La mândrelemi culori!
Natur'a generósa,
Vedeti, mi-a daruitu
O pelitia frumósa
Cumu nu s'a pomenitu.
Toti arborii la mine
Se 'nclina nencetatu;
Chiaru pomulu ce me tine
De mine e 'ncantatu;

Si fluturi, si albine,
Si ómenii ce trecu,
Se uita 'ntâiu la mine
M'admira si-apoi plecu.
A gelosíei gura
Cumu s'o inchidu nu sciu,
Cându chiaru de la natura
Asiá mi-e datu se fiu.»

Cu astfeliu de mandría,
Trufasiulu meru cautá,
Si cu cochetaría
In vêntu se leganá.
Dar asta fericire,
Vai! multu nu a duratu,
Si-a sórtei prigonire
Pe meru nu l'a crutiatu.
Unu vêntu usioru adduce
Unu vierme mititellu
Si-acest'a se 'ntroduce
Incetu incetu in ellu.
Adio, frumusetie
La merulu cellu cretiescu!
Rosiétia, tineretie,
De mórte se gatescu!

Nici tineretie,
Nici frumusetie,
Se nu ne 'mbete cu fumulu loru;

Cà-ci vênturi grelle
Cu dureri relle
Adesea viéti'a no impressoru.
Adese-amare mustràri de cugetu
Amaru ne strînge inim'a 'n sinu.
Si-al consciintii terribilu mugetu
Ne da pe facia al nostru chinu.

XVI

IEPURELE RETRASSU

Unu epure june, retrassu de la lume
Si chiaru de la Curte, unde aveá nume,
Departe de sgomotu, traiá fericitu
Intr'o poenitia de crângu inverditu.
Frate-seu cellu mare intr'o di îi dice:
«Aide iar la Curte. Nu vedi cà aice
Ti se perde timpulu fàra vre unu scopu?
Ce-ai câstigatu óre cà esci misanthropu?
Iti perdi tineretí'a in singuratate:
Vijili'a, plóea, grindin'a te bate.
Toti annii vietii, vedi cà se strecoru
Pascêndu érba prósta in astu crângusioru.
Hai, fà-te ministru: publiculu te cere;
Si la toti ai nostri ai face placere.»

Iepurele pusnicu respunde zimbindu:
«Cându aici me afflu fericitu traindu,
Cându am totu ce-mi trebui si totu ce imi place,
Nu sciu de ce, frate, ministru m'asi face.
In obscuritatea in care traiescu,
Liberu si in pace, eu me multiamescu
Se observu a lumei desiérta marire
Si a passiunei trista retacire.
In a mea poéna eu sunt domnitoriu:
Nu vedu min'a falsa de lingusitoriu;
Nu amu nici o grija de vr'o rea credintia;
Nu imi este frica de nici o fiintia.
Apoi afla, frate, cà cu câtu mai multu
Inim'a-mi ascunsa eu voiescu s'ascultu,
Am incredintiare c'a lumei marire
E stânc'a ce sparge ori ce fericire.»

XVII

FLUTURELE SI VÉRDI'A

Unu mândru fluturellu,
Ca vêntulu usiurellu,
Cu patru aripióre,
Sburá din flóre 'n flóre

O vérdia ce-alta data
Fussesse doic'a sa,
Cu vocea infundata
Incepe a-lu chiamá:
«De ce m'ai parassitu,
O fiiulu meu iubitu?
O, vino unu minutu,
Se vedu cumu ai crescutu!
Macar câtu de puçinu
In braçie se te tinu.»
— «Ba, puneti poft'a 'n cuiu;
Eu nu potu se me puiu
Pe-o prósta fóia lata,
Bubósa si umflata.
Cându sunt mereu chiematu
Primitu și 'mbraçisiatu,
De cr'ni, de viorelle,
De rose, micsiunelle,
Cumu vrei se me 'njosescu
Pe josu se me têrescu?
De-astfelu de degradare,
Ce-ar dice lumea mare?»
Iar vérdi'a fóia lata
Respunde întristata:
«Dar multu mi te-ai prostitu,
Si multu mi te-ai mândritu,
O Domnisiorulu meu!
Tu ai uitatu cându eu
Iti dam frundiele melle

Si tu rodeai din elle
Cându ca omid'a mica
Erai mai o nimica.
Dar póte ai cuvêntu,
Cà-ci pe acestu pamêntu
Sunt multi nesocotiti
De sórte favoriti
Ce nu mai voru se védia
Si chiaru se russinédia
De cei ce i-au nascutu
Séu bine le-au facutu.»

XVIII

PURICELE SI POETULU

Nascutu in murdaríe, unu Purice odata
Facêndu mereu gambade, la unu poetu s'arata.
«A !— dice — Domnulu meu,
Nu scii póte cà eu
Amu missiunea mare
Se sugu cu nencetare
La sânge omenescu?
De ast'a eu traescu.
Eu nu sciu se facu glume:
Nu crutiu pe nime 'n lume.

Pe tine mai allessu
Am se te pisĭcu mai desu,
Fiindu cà vedu cà-ti place
A nu lassá in pace
Nici brósce, nici magari,
Nici purici, nici tintiarí.»
Poetul ĭi respunde .«In adeveru, voinice,
Origin'a-ti illustra asiá te 'nvétia-a dice.
Dar affla cà mai multu
N'amu timpu ca se te-ascultu.
Unu purice ce pisĭca
Atâta dór me misĭca
Câtu trebui s'ostenescu
Se lu prindu si se-lu turtescu.»

La libellisti obrasnici ce n'au macar russine,
Cu fabul'a acést'a a le respunde-mi vine.

XIX

COCOSIULU SI RUBINULU

Unu cocosiu scurmându,
Nutrimentu catându,
Affla unu rubinu
Lucitoriu si finu.

Cérca a-lu sfermá,
Cérca a-lu mancá,
Dar ori câtu ciocniá
Totu nu reussiá.
Atunci mâniosu
Ilu trîntesce josu,
Dicêndu: «Ce peccatu,
Cà nu-e de mâncatu!
Nu sciu ce gustu au
Ómenii ce dau
Bani pe lucru-asiá
Ce nu-lu potu mancá.»

Câti cocosi nemernici in acésta lume
Lucrurile scumpe le tratédia 'n glume!

XX

FLUTURELE SI FIIULU SEU

Unu fluture cu minte diceá fiiului seu:
«Asculta-me, copille, cà-ci voiu binele teu.
Te vedu cà umbli-adesse pe lônga luminare
Si dai pe-acolo róta cu o placere mare.
Dar affla c'aste flacari ce ochii tei uimescu
Adesea aducu mórte la némulu fluturescu.

De multe ori ca tine eu amu lassatu pe elle
Fàsii si fasióre din aripile melle!
De câtu pe asta lampa cu splendide culori,
Mai bine cata-ti loculu la câmpu, pe niscai flori.»

Promitte fluturellulu de-odata se asculte
Pe bunulu seu parinte ce scie lucruri multe.
Dar cum se departédia, ca unu nesocotitu,
Incepe se-lu defaime uitându ce-a auditu.
«Betrânii totu deauna sunt ingroziti de frica;
Ei vedu peire mare chiaru unde nu-i nimica.
Amu fi nisce nemernici, noi, junii sburatori,
De ne-amu lassá conduce de-asiá conducatori.
Acésta lampa este de fericire plina:
Se mergemu dar la dêns'a! se mergemu la lumina!»

Ellu dice si s'avênta in mii de 'nvêrtituri;
Se duce, vine, fuge, si 'n splendide figuri,
Frumósele lui aripi la cei ce-lu vedu arata
Totu auru si rubine, mandretia nestimata.
Ellu face rotocóle, se resucesce 'n locu,
Dar ochii lui açinta allu flacariloru focu,
Si pe cilindrulu lampei ellu va se se strecóre.
Acolo, sermanellulu, fàr' a gândí cà móre,
Stravede fericirea ce-atâtu a fostu vissatu!
S'arunca dar de-odata; dar când l'a 'mpressuratu
Vulvórea infocata, vediù ca nu-i scapare,
Si când isi dá sufflarea strigá in gur'a mare:
«Amaru de cei ce-asculta dorintie nebunesci
In locu se se inchine la ordini parintesci!»

XXI.

PLACINTARIUL

«Placiute calde! calde placiate!
Cine poftesce? cà suntu ferbinte!»
Astfeliu în piatia unu placintariu
Strigá alàturi c'unu covrigariu.
Iar de sub tava fumulu essiá
În rotocóle si fìlfiiá.
Me ducu cu pofta: iau o bucata;
Dar vai! placint'a cea laudata
In locu se fia calda, gustósa,
Erá si rece si puturósa.

Adese-orĭ ministrii promittù lucruri frumóse,
Adese-ori pe-afisiuri cetimu lucruri pompóse,
Dar cercetându pe urma soliditatea loru,
Afflàmu cà tóte-acelle sunt numai fumu usioru.



XXII

COPILLULU SI LUMINAREA

Unu Scolariu ce sér'a studiá cu zelu
Disse luminàrii ce stá lônga ellu:
„Tu in tóta sér'a stralucesci mereu;
Cumu nu pociu ca tine se lucescu si eu!
Daca ca la tine sórele-ar lucí
Peste a mea frunte, ce omu mare-asiu fi?»
Atunci luminarea care-lu ascultá
Se intórce trista si-i respunde-asiá;
«O, nebunu ce esci!
Nu scii ce doresci.
Eu, ce-i dreptu, lucescu;
Inse me topescu.



XXIII

BROSCOIULU SI BOULU

Unu Broscoiu vediêndu
Pe unu bou pascêndu,
Incepe-a strigá
Si-a se laudá
Cà ellu e in stare
Se sè faca mare
Ca acellu voinicu
Ce Murgila-i dicu.
Broscarimea sare
Atunci cu mirare
Si îi dice: «Hai,
Se vedemu incai
Ce feliu ni se spune
O asiá minune.
Haide, Nene, hai,
Fàte bou, ce stai?
— Brósce ticalóse,
Brósce peccatóse!
Voi ve îndoiti?
Dar poftimu, priviti.»

Atunci ellu indata
Strînge gur'a-i lata
Si 'ncepe-a sufflá
Si a se umflá;
Apoi se sucesce,
In locu se 'nvêrtesce,
Totu mereu sufflându,
Mereu intrebându,
Daca nu se pare
Cà-i destulu de mare.
Bróscele-atunci dicu
Cà ellu e totu micu,
Si cà nu ajunge
Pe acellu ce 'mpunge
Nici câtu unu vitiellu
Ce sta lônga ellu.
Atunci cu 'nfocare
De optu ori mai mare
Atâtu s'a umflatu
In câtu a crepatu.

Cine va s'ajunga
Lumea s'o impunga,
Fàr' a mesurá
Micsiorimea sa,
Cade in noroiu
Ca acestu broscoiu.

XXIV

MUM'A SI COPILLULU

O cocón' odinióra mândra pe la toti spuneá
Cà nu e copillu pe lume ca copillulu ce-are ea·

«Vedeti? dice, trei anni are
Si-i cuminte ca omu mare.
Ellu nu face nebunii,
Precum facu si alti copii.
Ellu manânca cu mesura,
Fàra ca se faca gura.
Nóptea dórme liniscitu;
Dioa 'nvétia nesilitu:
Intiellege françiudiesce.
Rumpe chiar si la nemtiesce.»

Ascultându asiá minune, unu vecinu greu credietoru,
Trage pe copillu de-oparte si ii dice 'ncetisioru,
«Manânci tu ceva bombóne? sau preferi se manânci póme?
— Nu, nimica; mam'a dice cà acum nu-mi este fóme.

— Vrei tu nebunîi se facemu? Aide se te 'n vetiu
uuu jocu.
— Nu se póte; mam'a dice cà trebui se stau pe locu.»

Fàr s'adducu vr'o superare,
Crediu c'acestu copillu ciudatu
Are mult' assemênare
Cu poporulu apassatu;
Cându guvernulu ilu constrînge
A se dice fericitu,
Nu cutédia a se plânge,
Ci s'arrata multiamitu.

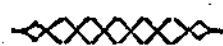
XXV

DOUE BROASCE

Dóue brósce intr'o balta
Duceá viéti'a la olalta,
Totu din locu in locu sarindu
Si mereu oracaindu.
Étta inse cà de-o data
Elle vedu balt'a uscata;

Si caldur'a lui Cuptoru
Le faceá de apa doru.
Atunci lassa balt'a séca
Si-amêndóue pe drumu pléca,
Dór vr'o apa voru gasí
Pentru a se recorí!
Dupa calle 'ndelungata,
La unu putiu sosescu de-odata,
Si in fundulu lui diarescu
Elementulu ce dorescu.
Cea mai juna atunci dice:
«Éta laculu cellu ferice!
Éta raiulu ce dorimu!
Aide uite se sarimu.»
Inse cea mai betrâóră,
Dice: «Ian stài, sorióra,
Se vedemu, se ne gândimu,
Nu cumvá se ne gressimu.
Acestu putiu cu apa rece
Póte pîna mâni se sece;
Atunci óre cumu sarimu
De-o voí ca se essimu?»

La ori ce passu se cuvine
Se reflecte omulu bine.
Prip'a totu deauna-i rea;
Ve feriti, copii, de ea!



CARTEA A PATRA

I

VULPEA SI PISIC'A

Pe-o politia innalta, intr'o camar'odata
O óla cu smantâna sta bine assiediata.
Pisic'a cea de cassa se totu uitá la ea,
Si neputându ajunge, mustetile-si lingea;
Dar eata cà si-o Vulpe se 'ntâmpla ca se vía,
Crediêndu c' acolo este vre o gainaría.
Cumu vede pe Pisica ìi dice :«Ce pandesci ?
Au nu-ti place smantân'a ce'n óla o privesci ?»
Pisic'a ìi respunde :«Ba-mi place fórte tare :
Dar vedi, acuma, draga, me aflu 'n postulu mare.
Te rogu inse privesce colo sub grinda, susu :
Ce mândra cladaría de struguri s'a mai pussu !
Am auditu cà-ti place acésta mancarica.

Manânca, draga Vulpe; si nu-ti va fi nimica.
Iar Vulpea, ce la struguri s'ajunga nu putea,
Respunde: «Suntu prèa acri; nu-mi place, draga mea!„

Adesse ne se'ntâmpla ca se ne pacalimu,
Càndu prea multa finetia se aratàmu voimu.

II

PE JOSSU SI PE SUSU

Într'o di ploá,
Cu cof'a turná;
Se facusse grea,
Callea pe sossea.
Iar prin Bucuresci
Trassuri boeresci
Sfêrîeau mereu
Prin noroiulu greu.
Unii sacagii,
Birjari, chirigìi,
Bateau caii loru
Fàra nicì unu doru,
Si-i siliau mereu
Prin noroiulu greu.

Unu tierranu milossu,
Ce mergea pė jossu,
Dicea nencetatu:
«Dómne, ce peccatu!
Carmuirea-i rea;
Cumu de lassa ea
Pe-acesti sacagii,
Birjari, chirigii,
De batu fàra doru
Astfeliu caii loru.
Dieu, pre legea mea!
Cârmuirea-i rea.
Eu, de-asi fi cevá,
Dieu, nu i-así lassá.»

Trece mai unu anu,
Si acellu tierranu
Prin orasiu mergea
Cu o birja rea,
Cu cai garboviti,
Schiopi si schiloditi,
Si-i batea mereu
Prin noroiulu greu.
Iar cei ce-lu vedeau
Mereu îi diceau:
«Omule câinossu,
Birjaru ticalossu,
Mila cumu de n'ai,
De bati bietii cai?

Cumu de-i pedepsesci
Daca nu-i hranesci?
Nu vedi ca nu potu
Si-oru se cadia 'n botu?»

Fabul'a e de nimica:
Înse e adeveratu
Ca acellu ce se radica
Uita totu ce-a învetiatu.
De nevoia séu placere,
Fía nobilu séu tierranu,
Cellu ce-ajunge la putere
Se preface în tyranu.

III

SIOARECELE IN BIBLIOTHECA

Intr'o bibliotheca, frumósa si bogata,
Unu sioricellu de cassa se cuibarisse-odata:
Facusse cunoscintia cu marii autori,
Cu cei mai mari la nume poeti si oratori,
Ellu tóta diulic'a de dênsii se tineá
Si la hartía fina mereu mereu rodeá.

O philomela-lu vede din colivi'a sa,
Si-i dice: «Hei vecine! ce buna-i sórt'a ta!
Cu ce idei frumóse tu spiritu-ti nutresci!
In sinulu poesiei ca ângerii traesci!
Ah, cum nu potu ca tine se mai petrecu si eu!»
Iar sioricellulu dice: «Nu sunt asiá prostu eu.
In càrtile aceste, eu, drag'a mea, nu catu
S'ajungu poetu cu nume séu mare invetiatu.
Cu glori'a desiérta eu nu me multiamescu,
Ci voiu se-mi umplu burt'a, si rodu ca se traiescu.

Maxim'a asta mare,
De vreti se me 'ntrebati,
Se pune în lucrare
De domnii litterati.

IV

SIERPELE SI ARICIULU

Unu Siérpe vînetu, betrânu si rece,
Pe érba verde lungitu, dormia.
Din intamplare pe-acolo trece
Unu Ariciu care nici nu-lu diaria.
Dându peste dânsulu, tiepele salle
Le 'nfige 'n siérpe far'a voi.

Atunci acest'a ii sare 'n calle,
Descisu cu mórtea a-lu pedepsí.
Ellu se arunca plinu de furróre
Pre adversarulu ce lu-a ranitu :
Limbi ascutite, veninatóre,
Çata s'aruuce pe ellu cumplitu.
Ariciulu inse se ghemuesce
Cu 'ntiellepciune in piellea sa,
In câtu dusïmanulu nu intalnesce
De cât tiepi gat'a a-lu înghimpá.
Siérpele înse, cu cât mai tare
Pe-ariciu s'arunca, cu-atât simtia
C'a lui lovire putere n'are,
Si cà nimica nu folosia.
Limbele-i rumpte, de sânge pline,
Le vedea 'n érba cumu tremurá ;
Atunci decide c'a sa rusine
Se o ascundia 'n gaur'a sa.

Cându vr'o insulta neasteptata
Vine onórea a ne loví,
Se nu ne prinda mani'a 'n-data,
Ci se scimu ânca a o domni ;
Caci nebuni'a de resbunare
Face scandaluri adesseori,
Si in rusine cu multu mai mare
Póte atrage pe muritori.

V

CÉRT'A DULAILORU

Doi dulăĭ se bateau tare.
Se vedeá pe-a loru spinare
Rane-adânci de musĭcaturi
Ce-si faceau cu-alle loru guri.
Dar ce provocasse óre
Asta cérta 'ngrozitóre?
Nimicu. Cânii desseori,
Ca si unii oratori,
Pentr'o mica secatura,
Pàn la mórte isi dau gura.
Campionii osteniti,
Gâffaie pe josu trantiti.
Dup'o scurta asteptare,
Unulu pe-altulu iaresi sare,
Si, cu ochii incruntati,
Plini de furia, turbati,
Iaresi se sfasie tare
Cu cumplita 'nversiunare.

Dup' atâte trantituri,
Dup' atâte musĭcaturi,
Totu s'ar mai fi datu crutiare
La a sângelui versare;
Póte s'ar mai fi opritu,
Póte-ar mai fi ostenitu,
Acesti mari athleti ce 'n lume
Si-au facutu unu mare nume.
Dar o céta de copii
Ce faceáu là nebunii,
Ĭi sumutia iar, si'ndata
Lupt' agunge mai turbata.
Nici Achille, nici Hectoru,
La Troad'a 'n lupta loru,
N'au pututu ca se arate
Loviri mai infricosiate.
De cându lumea s'a facutu
Asiá lupta n'a vediutu.

Dar ne-mai putêndu in fine
À se mai tiné pe vine,
Unu dulàu unu ochiu perdiêndu,
Altulu nasulu jossu lassându,
Cadu mai morti jossu pe carare.
Iar copiii, vesseli tare,
De ei ridu si hohotescu
Pàna ce se ostenescu.

Ómeni mari si luminati,
Patrioti adeverati!

Căndu pentru nimic v'aprindeti
Si in lupte ve intindeti,
Cugetati si reflectati
Cà, pe căndu voi disputati,
Se profit' ambitiosii,
Natarèii sau gelosii.

VI

CIOROIULU SI VULPOIULU

Unu Cioroiu odata a fostu inhatiatu
Unu puiu de sub closic'a unui omu d'in satu.
Cu-a sa prada iute intr'unu nucu se pune,
Si se pregatesce bine se dejune.
Eata cà pe-acolo trece unu Vulpoiu,
Care 'ndata-i dice: «O, draga Cioroiu!
Càtu de bine-mi pare! Asta intalnire
Pentru mine este mare fericire.
Eu te-adoru pe tine, pentru cà tu esci
Passerea maiéstra acea din povesci.
Ce negrétia măndra ai tu pe spinare!
Ce ciocu intorsu bine, facutu pe cantare!
Eu nu crediu cà are lumea unu tyrteu
Care se egale dulce viersulu teu.

Cânta-mi, Cioroiu draga, vre o symphonía
Care se adduca a mea vesselía.

Magulitu Cioroiulu, cérca a cantá;
Dar cumu casca gur'a, cade prad'a sa.
Ràpede Vulpoiulu puiulu ilu inhatia,
Si mancându-lu dice: «Asià te invétia!
Afla cà cellu care umbl'a lingusí
Scie din spinarea altor'a traì.»

VII

GRIERELE SI FURNIC'A

Pe o érna frigurósa,
Sub o talpa scorborósa,
Unu bietu grieru pirotea
Si tusindu mereu diacea.
Cellu ce vér'a cu cantarea
Ametiá tota suflarea,
Ajunssesse lesinatu
Si ca unu scheletu uscatu.

«Fómea o se mè omóre!
Disse ellu esindu la sóre.

Vai de mine! nu mai potu;
Vocea mi-a peritu de totu.
Unde se me ducu a cere
Macar vre o mangaere?
Cum o fi, o se me ducu
La tulpin'a cellui nucu,
La furnic'a cea avuta,
De si sciu cà nu 'mprumuta.
De mi-o dá, de nu mi-o dá,
O se-i ceru se mi dea cevá.»

Grierele s'opintesce,
Spre nucu sare si sossesce.

„Vecinica, disse ellu,
Sunt unu griere misiellu.
Inim'a mi-e sfaramata
Si de fóme lesinata.
Te rogu dà-mi vr'unu ajutoriu,
Si nu me lassá se moriu.
Sciu cà lumea-ti pórta ura
Si îti dice sgarcitura;
Dar eu credu cà lumea-i rea
Si cà vecinic'a mea
Este bine facatóre
Cumu putine suntu sub sóre.
— O, vecine, ai cuvêntu
Se mè judeci precumu suntu.
Vino dar de siedi cu mine
Pàn' s'o face caldu si bine.

Criticeme lumea rea!
Cà-ci asiă-i facuta ea.
Calomniei n'ai ce-i face,
Cându voiesce se te-atace.
Calomni'a sciu c'ar vra
Chiar pe sóre a-lu patá.
Dar ascultame pe mine,
O iubitulu meu vecine!
Pentru anulu viitoru
Fà-te mai prevediatoru;
Lassà lenea, si-ti adduna
O provisia mai buna,
Ca se poti a te nutrí
Fàra a cersitorí.»

VIII

RANDUNIC'A SI PASTORIULU

Incepeá Octombre, Florile perisse.
Deminéti'a brume pe campíi cadeau.
Cântecele 'n aeru de totu amortisse.
Tómn'a vestea érna. Vulturii tipau.

«Remâi sanatóssa, térra prea ferice!
Si tu, cuibu, in care traiulu mi-a fostu linu!

Remaneti cu bine, cà-ci me ducu de-aice
Càtre alte tiermuri cu ceriu mai seninu.»

Astfeliu o duiósa mândra rondunica,
Stându pe o ruina, dorulu isi spuneá.
Unu pastoriu atunce incepe se-i dica:
«Dute de aice, draga passareá!

Lassa aste locuri de dureri si relle,
Unde nimeni n'are ce mai asteptá!
Tu esci ca si vissulu sotiórei melle,
Care a mea vïétia dulce leganá.

Pàna eri, ingrat'a, imi jurá iubire,
Si eri de odata, vai! m'a parassitu:
A luatu cu dêns'a a mea fericire,
Si-amu remassu pe lume ca unu pomu trasnitu!»

Altu pastoriu mai maturu, ascultându-lu, dice:
«Prostule nebune! ce te tanguesci?
Care omu pe lume este mai ferice,
Ce se aibi cuvêntulu sórt'a se-i revnesci?

Ori si ce femeià este-o rondunica
Care-si schimba loculu dupe gustu si placu:
Anca daca este cevá frumusica
Face-aripi si sbóra ca unu lilieacu.»



IX

I. DOMNULU SI TIÉRRA

Intr'o tiérra óre care, cam constitutionala,
Se 'ntronasse tyrrani'a ca o hydra infernala.
Domnulu tierrei, bunu din fire, voia reulu a'ndreptá,
Pe poporu a usiurá
Si mai bune legi a-i da.
Dar ca se se 'ncredintieze daca e adeveratu
Că poporu-i apassatu,
Se decide se se duca, pe ascunsu si travestitu,
Nesciutu si nesimtitu,
Ca se védia chiaru cu ochii, cumu supusii sei traescu
Si de ce se tanguescu.
Iar ministrii curtesani,
Ai poporului tyrrani,
De indata ce simtira,
Lucrurile pregatira,
Astfelu cà in ori ce satu
Eră Domnulu asteptatu.
Tierranimea in pició́re
Sta ca 'n di de serbatóre :

Sdrentiele, ca prin minune,
Se prefacu în haine bune;
In totu loculu lautari
Si in hore fete mari,
Si flecài frumossu gatiti,
Ca de nunta 'mpodobiti;
Babele 'n camesi curate
Se occupa de bucate;
Passerea din batatura
E gatita de friptura;
Pit'a négra si comuna
Se preface 'n pâine buna.
Domnulu crede
Totu ce vede
Si se 'ntórce multiumitu
Cu deplina 'ncredintiare ca poporu-ĭ fericitu.

Cându ministrii vor s'adórma pe ai nostri domnitori.
Rellele care ne-apassa le acopere cu flori.



X

GRIEROSIULU

Pe lônga bordeiulu unui lacatusiu,
Traiá linu si 'n pace unu bietu grierusiu.
Grierusiulu insa de filosofía,
O sciti fórte bine, nu prea va se scía.
Gur'a nu-i mai tace; tiêrrie mereu;
Se asvârle, sare, imprejurulu seu.
Ne-avêndu nici o tréba, intr'o di ellu dice:
«Nu sciu, dieu, ce naib'a, stau eu totu aice?
Corpulu meu cellu sprintenu, tonuiu meu frumossu,
Viersulu meu cellu dulce si armoniossu,
Sunt predestinate ca se jóce 'n lume
Unu rolu multu mai mare, care se-mi dea nume.
Ce stau dar aice? aide! se me ducu:
Càtre lumea mare callea se-mi apucu.»

Grierusiulu pléca pe-o campía mare.
Fantasii si vissuri mari in capu-i are.
Dar cu câtu mai tare se inaintá,
Cu atât'a vêntulu corpulu ii suflá.

Vêntulu chiaru se schimba in grea vijelía,
Iara grierusiulu salta in betía.
Pofta de cantare atunci ii venì,
Si va pe-o carare a se mai oprí.
Dà se cânte ... suffla ... dar, nefericire!
Gusi'a-i si gutlejulu cadu in amortíre.
Câtu de mica nota, ellu nu póte da,
Si 'n desiertu spre ceriuri casca gur'a sa.
Se mai opintesce cu siintie crude,
Dar tieriitur'a-i totu nu se aude!
Ridu atunci gandacii ca de unu misiellu:
Iar ellu pe carare sta ca vai de ellu!

Multi domni pe la tiérra omeni mari s'arata,
Iar in capitala musci pe strade cata.
Se mai vèdu oratori ce-acassa nu tacu,
Si-apoi la tribuna fiasco mare facu.

XI

CALLULU SI LOCOMOTIV'A

La o statiune a càii ferate,
Unu callu vine-odata cu nàrile-umflate;
Vede acea machina care mancá focu
Gat'a ca se plece, stându ânca pe locu.

Necajitu ii dice :
«Dar ce faci aice ?
Ce totu tipi mereu
La audiulu meu ?
Ehei ! jupinésca
Fermecatorésa !
Indesiertu voesci
Ca se umilesci
Stralucitulu nume
Care-lu amu pe lume.
Eu suntu destinatu
A fi premiatu :
Iar tu, sfaramata,
Ça mâni lèpadata,
Ai se putrediesci,
Ai se ruginesci,
Séu oru se te vêndia
Ca pe-unu cotu de pândia,
Ca unu lucru prostu,
Ca când n'ai fi fostu.
Nu cumvá iti vine
Se te 'ntreci cu mine?
— Ba prea bucurosu,
Callu laudarosu !»

Machin'a pornesce,
Tiue, vuesce,
Muge ca unu tauru
Si ca unu balauru,

Merge ca furtun'a,
Şi o tine un'a.
Callulu galopédia,
Fuge si ıinchédia,
Sbóra pe campía
Ca o vijelía.
Dar multu nu trecù,
Si callulu cadiù ;
Obositu de totu,
Se oprì in botu;
Murì, vai de ellu,
Ca unu bietu misiellu !
Dar rival'a sa ?
Ea mereu sbura.

Cându sciinti'a, art'a, sunt in concurintia,
Próst'a ignorantia cade 'n neputintia.
Cine va progressulu se-lu mai tina'n locu,
Este ca si callulu, unu bietu dobitocu.



XII

NEVESTUIC'A

Prindiêndu o Nevestuica, unu Vizitiu o data
Voia pe ceea lume se o trimita 'ndata.
Atunce ea îi dice: «De ce se me omori,
Acum'a cându sunt muma de patru puisiori?
Apoi tu scii cà caii ti i-amu lassatu in pace,
Si nici o stricatiune nu mi-a venitu a-ti face.
Ti-am respectatu si furc'a si caierulu ce-ai pussu
In eslé, si de atunce prin grajdiu nici nu m'am dussu.
Mai scii, pe lông'aceste, cà piellea mumei melle
Iti lecuesce caii de musĭcature relle.[1])
Mè lassa dar in pace, de puisiori semi catu,
Càci altfeliu, se scii bine, te voiu numi ingratu.»
Respunde Vizitiulu: «Me rogu se-ti taca gur'a!
Eu sciu ce esci in stare se faci cu musĭcatur'a.
Cându dintii Nevestuicei inveninédia cai,
Vedi bine: am nevoia de piellea care-o ai.»

[1]) Spre a feri grajdurile de visitele Nevestuicilor se pune o furca cu caieru, care se dice cà are puterea a le goni. Assemine pentru musicaturi se intrebuintiédia frecaturi cu pielle de Nevestuica, care are de resultatu remediu eficace.

XIII

SMEULU SI FUTURELE

Bine cumpenitu,
Bine potrivitu,
Smeulu inaltiá
Lung'a cód'a sa,
Si-ajungea la nori
Cu sbârnâitori.
Astfeliu innaltiatu,
Ellu jossu s'a uitatu
Si-a vediutu sburându
Fluturellu plapându,
Aratându pe flori
Mândrele-i culori.
Smeulu ingamfatu,
Atunci a strigatu:
«Ce umbli pe jossu,
Ca unu peccatossu?
Vedi tu cum sboru eu,
Si me 'naltiu mereu?
Esci unu bietu misiellu,
Draga fluturellu!„

Fluturellulu micu
Dice: «Nu-i nimicu.
Eu nu suntu gelossu
De-al teu sboru frumossu.
Tu esci înnaltiatu,
Dar esci si legatu,
Si fàra de sfori,
N'ai ajunge'n nori.
Apoi de-ar ploá,
Séu de te-ai udá,
Credu c'ai cadeá jossu
Multu mai rusinossu.
Dar cu sborulu meu,
Credeme cà eu
Sunt prea multiamitu.
Sunt mai fericitu
Se stau intre flori,
De câtu intre nori.

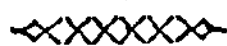
XIV.

DOPULU DE PLUTA.

Unu roiu de haimanale, copii ce de la scóla
Duceau acassa mintea dogita ca o óla,

Trecêndu prin Cismegiulu, diarescu pe lacu cevá.
Erá únu dopu de pluta ce vêntulu ìlu purtá.
O, ce mai jucaría le se infatısiédia!
Toti câte c'o prajina curându se inarmédia,
Si toti într'o unire si într'unu singuru scopu,
Incepu din resputere se bata bietulu dopu.
Totu gustulu si placerea erá ca se-lu innece;
Se-lu faca se se duca cu pescii a petrece!
Dar ori câta bataia pe bietulu dopu cadea,
Ellu totu plutea pe apa; iu fundu nu se ducea.
Copii nebunateci atunce dopulu lassa,
Si plini de osteneala ieau calea càtre cassa.

Acésta anectoda nu-i lucru tocmai nou.
Adesse 'n tiérr'a nóstra vedemu asiá tablou.
Câti siarlatani politici, cu vorbe mari si late,
Se cérca se innece august'a veritate!
Dar ea mereu plutesce, spre a intunecá
Ambitiunea cruda ce cat'a se'ntroná:



XV.

MAIMUTIOIULU SI VULPOIULU

Animalele-si perdusse
Imperatulu iu resboiu,
Si partida se facusse
Ca s'aléga unu Vulpoiu.

Unu Vulpoiu cu mare minte.
Intielleptu cu unu Catonu,
Negresitu avea cuvinte
Se aspire si la thronu.

Eata insa ca s'arata
Unu nemernicu Maimutioiu,
Care vine se combata
Pe multu agerulu Vulpoiu;

Jóca, sare, se 'nvartesce;
Totu sucesce cód'a sa,
Si in fine isbutesce
La putere-a se 'naltiá.

Urnele electorale
Facu adesse-asiá minuni,

Cà prin intrigi si cabale,
S'allegu séu prosti séu nebuni.

Vrându Vulpoiulu se-si resbune
Pentru ceea ce-a patitu,
Vine intr'o di si-i spune
Cu unu aeru hypocritu:

«Prea marite Imperate!
Cu unu credinciosu supussu,
Viu se-ti dau o noutate,
Ce la altii n'amu mai spussu.

De aice nu departe
O comóra amu aflatu;
Si credu cà acésta parte
Dumnedieu tie ti-a datu.

Víno dara de-o iea, sire,
Si fà ce-i voì cu ea;
Insc hai mai cu grabire
Ca nu altulu se o iea.»

Crede 'n data Maimutoiulu
Scirea care i s'a datu,
Si se iea dupa Vulpoiulu
Ce lu trageá càtre peccatu.

Dar comór'a aratata
De Vulpoiulu cellu codossu,
E o cursa asiediata
De-unu Românu ingeniosu.

O bucata de slanina
Erá pussa la mijlocu
Ca s'atrag'ori ce jivina
Ar veni pe acestu locu.

Maimutioiulu se repede.
Curs'a *crac*! numai de câtu:
Si nemerniculu se vede
Inclestatu grozavu de gûtu.

Pàna móre, se mai sbate
Imperatulu cellu voinicu:
Iar Vulpoiulu in pumni bate
Si îi dice: sic! sic! sic!

Cându fàra capacitate
La postu mare ne'naltiàmu,
Facemu lucruri incurcate
Si in curse ne 'ncurcàmu.

XVI

MOARTEA SI AMORIULU

Amorulu si cu Mórtea, aflânduse drumeti,
Purtau cu dênsii tolbe, cu arcuri si sageti.
Cându negurele noptii preste pamêntu venira,
S'oprira 'n a lor calle si 'ndata adormira:
Atunci ca nici odata, atunci ei au facutu
O mare nerodia, cum nu s'a mai vediutu:
Lassar' alle lor arme trantite la unu locu;
Si-acést'a pentru lume fu unu peccatu de focu.
Spre dioa, cându cocosiulu din somnu ia desteptatu,
Si cându vediura ceriulu cà 'n diori s'a luminatu,
Voira ca se plece, si vai! se intimplà
Cà armele loru proprii nici unulu nu luà.
Amorulu din iutiéla;
Si Mórtea din pripéla,
Armur'a si-au schimbatu
Si astfeliu au plecatu.

De-atunci vedemu cà Mórtea de-a pururea lovesce
Betrânii totu cu arme de alle lui Amoriu;
De-atunci vedemu c' Amoriulu pe tineri ii rauesce
Cu arme de-alle Mortii, cu doru omoritoriu.

XVII

VIORELELE SI BUJORULU

«Ab; ce frumussetie aici în gradina!
Laturea acést'a de flori este plina.
Dàmi, maicutia, voia se strângu câtevá;
O cununa mândra din elle-asi formá.
Dar voiu s'allegu una mai stralucitóre...
Amu gassito'... eat'o! ah, ce mândra flóre;
Uite, maiculitia, ce bujoru frumossu!
— Asià e, dragutia, dar n'are mirossu.
Cata mai departe, colo mai la valle,
Sub maracinisiulu ce stà 'n a ta calle,
Jossu pe ierbusiór'a care calci acumu:
Vedi, sunt viorelle cu suavu profumu.
Tine minte, draga; în lume, ori unde,
Ca florile-aceste meritulu s'ascunde;
De vrei se-lu aibi, cata se cam ostenesci.
Și se scii se-lu cauti ca se-lu nemeresci.
Alltfeliu totu deauna próst'a nerodía
Va esi 'nainteti cu cochetaría.»



XVIII

BRAG'A

Brag'a dulce audisse
Faim'a ce se respandisse
Cumu cà vinulu de Focsiani,
Chiar de nu e de multi ani,
Capata dulcétia mare
Preumblânduse pe Mare.
«Se calatorescu si eu!»
Disse ea in gândulu seu.
Apoi intra 'ncetisioru
C'unu Bulgaru intr'unu vaporu,
Si ajunge 'n Tiarigradu
Pussa'n donitia de bradu.
Dar cu ce s'a folositu
Brag'a ce-a calatoritu?
C'o acrime si mai rea
In câtu nu se putea bea!

Câti nerodi prin tierri straine
Mergu se caute lumine!
Dar se 'ntorcu, ca vai de ei,
Mai prosti si mai natarei.

XIX

SARACIA, FERICIREA SI MUNCA

Într' o-colibióră cu stufu coperita,
Vietiuia odata nisce bieti lemnari.
Multiamiti in pace de a lor ursita,
Eĭ n'avea nici gusturi, nici dorintie mari.
Isolati cu totulu de lumea cea mare,
Muncindu impreuna, pâinea îsi scoteau;
Nu doriau în vĭèti alta desfatare
De cât amici'a în care traeau.
Într' o di de-odata négr'a Saracie,
Brasde de durere pe frunte purtându,
Vine fàra veste, ranjindu ca Stafía,
Si în hohotu mare lumea blastemându.
Atunci Fericirea din coliba sbóra.
Dar de-odata esse Munca 'n callea sa,
Si-o întréba: «Unde alergĭ, sorióra?
De ce-i speriata fetisiór'a ta?
Cata se lassu, draga, asta locuintia:
Venì Saraci'a, si de ea fugu eu.
Caci me 'nfiorédia trist'a eĭ fiintia;
Cându o vèdu în sdrentie parca-mi vine reu.

— Vin' cu mine, soro! Munc'a atunci dice:
Bratiulu meu cellu tare speru ca va goní
Asta ticalósa fantasma de-aice,
Si lemnarii nostri se voru ferici.»
Munc'a în coliba intra si îndata
Saraci'a fuge dintii clantianindu;
Iara Fericirea, bine cuventata,
Isi iea iaresi loculu vesela domnindu.

XX

PUPEDI'A SI CIOCARLANULU.

Passarimea allessesse
Domnitoriu pe unu Paunu,
Care-avea virtuti allesse
Si caracterŭ fórte bunu.

Natiunea passarésca
Multiamia luí Dumnedieu
Cà sub arip'a domnésca
A gassitu noroculu seu.

Asuprire, nedreptate,
Locu in tiérra nu-si aflau;

Iara sânt'a Libertate
Toti in pace o gustau.

Dar virtutile frumóse
Ce Paunulu professá,
Pupediele-ambitióse
Nu puteau a rumegá.

« Ascultatime pe mine!
Dice-o pupedia cu motiu.
Noue nu ne merge bine
Sub domni'a astui hotiu.

De Domnu n'avemu trebuintia.
Aideti se-lu gonimu d'aci.
Cà-ci netrebnica-i fiintia
Nu-i facuta a domní.

Ellu nici crésta pe capu n'are,
Ca se fía domnitoru;
Apoi cód'a lui cea mare
Ne impedeca in sboru.

Apoi cu egalitate
Ellu nu scie-a ne tratá;
Pupediele democrate
N'au locu la favórea sa.

Clontiulu nostru lui nu-i place:
Corbii chiar sunt mai iubiti.
Nici cuibare a ne face
Nu suntemu ingaduíti.

— Ce atât'a gura mare?
Îi respunde-unu Ciocarlanu.
Numai cuiburi si cuibare
O se cér' allu teu organu?

Dac'a ta democratía
Stà'n cuibariu si ín favori,
Dute, fà-ti-lu in pustía
Iar nu'n crângulu cellu cu flori.

Nu ne prea mirósa bine
Predicele de cuibaru;
Oratori ca de-al de tine,
Sbiara, crede, in zadaru.

Paunasiulu se traésca!
Passarimea Domnu illu vra.
Pupediele s'ammutiésca!
Séŭ pe góna le-omu luá.„

Cându sub Carolu Romani'a
Gusta sórt'a ce vissà:
Cându vedemu cà Nebuni'a
Pacea-i va a turburá;

La misiei ce prin diare
Scuip' asupra-i cu veninu,
Cu despretiulu cellu mai mare,
Asta fabula o 'nchinu.



XXI

GANSACULU SI MAIMUTI'A

O Maimutia mica se aflá o data
Coborâta 'n curte, de-allu ei lantiu legata.
Passerele curtii imprejurulu seu
In intimitate se 'nvĕrteau mereu.
Unu Gansacu gassesce sub unu pomu o nuca
Si la ea alérga ca se i-o aduca.
«Eata, dice, draga, lucru prea ciudatu,
Ce curcanulu spune cà-i bunu de mancatu.
Cercaiu in totu chipulu, dar nu fuiu in stare
Ca se bagu pe gusia nuca asiá mare.»

Ager'a Maimutia iute o apuca
Cu o petricica sparge mic'a nuca,
Si mancând'o, dice: «Vedi, draga Gansace!
Afla de la mine tréb'a cumu se face.
Daca vrei se capeti lucrulu ce vissedi,
Cata cevá truda se 'ntrebuintiedi.»



XXII.

CUCUVEAOA

Prin gàuri de ruine, o biata cucuveá
De-apururea retrassa, traiá ca vai de ea:
Iar cellelalte passeri o critica mereu
Pentru misantropi'a si egoismulu seu.
«Oh, ce peccatu pe mine! ea disse intr'o di.
Traescu totu singurica... Si fórte asi dori
Se sciu si eu cuvêntulu de ce nu me iubescu
Pe mine alte paseri, ci totu me parasescu?»
O Pitulice, care s'afla in crângusioru,
S'apropia de dêns'a si-i dice 'n cetisioru:
«Cuvêntulu pentru care totu singura traiesci
E cà-ci tu in lume pe nimeni nu iubesci.»



XXIII

AVARULU IN IADU

La a Iadului intrare
Este-o gârla fórte mare
Ce se chiama Acheronu.
Muritorii cu peccate,
Vrându dincolo a strabate,
Trecu cu barc'a lui Charonu.
Charonu este un luntrasiu
Prea bunu, înse prea posnasiu,
Càci-iea de la toti unu banu,
Pentru barb'a lui Satanu.
Unu Avaru cu mare nume,
Dupe ce-a lassatu in lume
Làdi cu galbeni mii de mii,
Si nespusse avutii,
Intr'o di la Iadu sosisse
Câ-ci la Raiu nu illu primisse.
Dar ca se nu dea unu banu,
Tacs'a pussa de Satanu,
Ellu s'arúnca 'n notu si trece,
De si ap'a erá rece.

Inse 'ndata ce-a trecutu,
Dracii negri l'au vediutu:
Punu pe dênsulu mân'a 'ndata
Si-lu têrescu la judecata,
Cà-ci delictu asiá cumplitu
Nu s'a mai fostu pomenitu.
Satanu striga se s'adune
Si 'n Divanu se se 'mpreune
Dracii cei mai cornorati
Si in legi mai invetiati.
Crim'a fu curându probata,
Ne fiindu nici contestata.
Atunci fàr' a 'ntardiá,
Iucepu toti a opiná
Cu ce chipu se-lu pedepsésca,
Ca mai tare se-lu muncésca.
Nimeni inse nu gassià,
Nimenea nu nemeriá,
Casn'á cea mai nemerita
Dupe fapt'a seversita.
Dar Satanu mai intielleptu,
Dice: « Eu gassescu cu dreptu
Pe-acestu omu se-lu dămu afara:
Se se duca 'n lume iara,
Ca se védia nencetatu,
Ellu, ce-atât'a adunatu,
Cumu acei ce-lu mostenescu
Banii lui ii risipescu.»
Urra! dracii toti strigara
Si pe-Avaru-lu dau afara.

XXIV

PIETRARIULU.

Ciocanindu la pietre, unu Pietrariu strigá:
«Dómne! óre unde e dreptatea ta?
Pàna cându viétia totu in saracía,
Cându atâtia altii suntu in avutia?
De ce cu ciocanulu se batu nencetatu,
In locu a me face Domnu séu imperatu?»

Plinu de stralucire ca o stea frumóssa,
Cu cautatur'a dulce generóssa,
Intr'o di unu ângeru lui s'a aratatu
«Eata, dice, astadi tu esci imperatu.»

In palatu de-auru, ellu atunci se vede.
Lumea 'ngenuchédia cându pe thronu-i siede.
Imnuri si parade i se facu mereu.
Bietulu Pietrariu crede cà e semidieu.
Tóte se închina la a lui vointia.
Tóte se arata dup'a lui dorintia.
Imprejuru i este lumea cea mai mare,
Care tamaiédia a sa innaltiare.

Intr'o di frumóssa, noulu imperatu
Voì se mai éssa din allu seu palatu.
In trasura trassa de optu armassari,
Ocolitu de óste si de ómeni mari,
Pentru prim'a óra ellu arata 'n lume
Marea sa marire si maritu-i nume.
Cine nu alérga a i se 'nchinâ?
Cine n'are gura pentru a-lu urá?
Numai mândrulu sóre de ellu frica n'are:
Numai ellu ii face suparare mare;
Alle salle radie illu stropescu cu focu,
Si 'mperatulu n'are linisce de locu.
Ellu atunce striga: «Nu se póte óre,
Dómne prea innalte, ca se me faci Sóre?

Angerulu iar vine, mândru, stralucitu,
Dicêndu-i: «Esci sóre, precumu ai poftitu.»

Atunci imperatulu, plinu de fericire,
Intra 'n globu-i d'auru, si de stralucire.
Ellu trimite 'n lume radiele-i de focu,
Fàr se parassésca stralucitu-i locu.
Nu trecù multu înse si vediu cà vine
Unu Noru inspre dênsulu fàra de rusine.
Maniosu ellu striga a se 'nlaturá;
Inse Norulu cata trebusiór'a sa.
Suparatu iar dice: «Ce folosu cà-su Sóre?
Ce folosu marirea asta lucitóre,
Dac' unu Noru e'n stare a me umilí?
Atunci multu mai bine este Noru a fi!»

Angerulu iar vine càtre ellu si-i dice:
»Fii si Noru acuma, numai fii ferice!»
Norulu iea 'n putere boltele ceresci.
Ordinele salle paru dumnedieesci;
Fulgere de spaima ellu in aeru face;
Pe pamêntu le-arunca dupe cumu-i place.
Furiele salle suntu fàra de fundu;
Stelle, luna, sóre, de ellu se ascundu.
Ape mari din riuri, lacuri, oceane,
Sórbe cu-alle salle nàri aeriane,
Apoi iar le-arunca pe pamêntu urlându,
Sate si orasie adesse 'necându.

Norulu cellu putinte, într'o di cu sóre,
Vede intr'o lunca stându dreptu in picióre,
O innalta stânca care ilu privia
Si-aratându-i fruntea ilu despretiuia.
Maniosu atunce, ellu trimite 'ndata
Plóea cea mai tare si cea mai turbata
Se darâme stânc'a care cutezá
Cu nerusinare astfelu a-lu bravá,
Plóea bate stânc'a cu neincetare:
Svârle peste dêns'a cu urgía mare
Grindine cumplite, tràsnete de focu!
Dar in desiertu tóte; stanc'a sta pe locu.

Plóea se intórce câtre Noru si dice.
«In desiertu ne batemu capulu noi aice.
Numai cu ciocanulu póte cinevá
Se sdrobésca stânc'a ce stà 'n fati'a ta.»

Atunci Norulu striga cu amari cuvinte:
«Ce-mi e bunu, o Dómne! cà sunt Noru putinte,
Daca nu-su in stare eu ca se sdrobescu
Stàncele sumetie ce me umilescu?
Fà-me, te rogu, Domne! unu pietrariu indata,»

Dumnedieu asculta rug'a-i infocata
Si Pietrariulu nostru, cu ciocanulu seu,
Sfaramându la petre, ciocanindu mereu,
Vediêndu cà vissu este ori si ce marire,
Afla iar in munca a sa fericire.

XXV.

DOMNULU SI CERSITORIULU

Cetit'amu óre unde o mica istoría,
Ce-mi pare cà e bine mai multi ómeni s'o scia.
Erá la noi odata unu Domnu fórte curiosu,
Capriciosu, escentricu, tyranu si generossu.
Ellu intr'o di se scóla din patulu seu si dice:
«Amu pofta se facu astadi unu muritoru ferice.»

Incalleca si pléca pe strade galopându,
In drépt'a si in stâng'a privirea-si inturnându.

Aci diceá se faca seraciloru o massa ;
Aci se puna foculu la unu bordeiu séu cassa;
Aci se traga 'n tiépa pe vre unu macellariu ;
Aci pe la besserici se-i fac' unu sarindariu.
Dar eata cà diaresce, culcatu lông'unu parete,
Unu omu ce'n locu de haine aveá unu tiolu pe spete,
Unu omu ce ânca june pareá a cersitoriu.
Dreptu dênsulu se opresce ciudatulu Domnitoriu,
Si, aruncându o punga cu auru plina, dice :
«Se scii c'amu voitu astadi ca se te facu ferice.»

«Lingusitorli curtii atunci-au buciumatu
Cà mare-este Domnulu, sublimu si induratu.
Iar omulu ce primisse allu Domnului daru mare
Fiindu unu miserabilu cadiutu in desfranare,
Se baga 'ndata 'n cârcime, se pune pe betii,
Si in curându chiar pung'a o perde 'n veselii.
Apoi ca unu nemernicu luându iar tiolu 'n spete,
Se culca 'ntinsu la sóre, sub vechiulu seu perete

Nu trece multu, si Domnulu, pe acolo trecêndu,
Illu vede, illu cunósce, si stà dreptu ellu dicêndu :
«Cu pung'a ce ti-amu dat'o, ti amu dissu se fii ferice.
Ce cauti dar acuma cersitorindu aice ?
Respunde dreptu si iute, séu pe carbuni te punu.
— Mari'a ta ! me iérta: amu dat'o pe vinu bunu...
— Soldati ! luati-lu iute, si-lu puneti in frigare,
Se 'nvetie se respecte a nóstra mila mare!»

Atunci se'naintédia spre Domnu unu intielleptu
Si-i dice cu blandetie:» Marí'a ta, fii dreptu!
Unu peccatosu ca dênsulu, cadiutu in desfranare,
Altfeliu nu puteá face cu-ə vóstra mila mare;
Ellu fericirea afla in degradarea sa.
Unu vitiosu totu vitiuri in viétia va catá.
Talentulu si virtutea s'ar cuvení se fía
Incoragiéte, Dómne, subt bun'a-ve domnía.»

FINE

TABLA ALPHBETICA
DE
Materiele coprinse in acésta carte.

A

Amorulu şi Ratiunea	53
Amorulu inghimpatu	63
Avarulu	63
Avarulu in Iadu	184

B

Brag'a	141
Broscoiulu si Boulu	108
Bufonulu	14
Butoiulu golu	12

C

Callatoriulu si Betrânulu	24
Callulu si Locomotiva	129
Cânele ajunsu ministru	89
Canarulu si Pisic'a	72
Cért'a Dulàiloru	119
Cersitórea, mum'a si Fiic'a	40
Cersitorulu innavutitu	65
Cioroiulu si Vulpoiulu	121
Cimitirulu	54
Cocosiulu si Sobolulu	76

Cocosiulu si Rubinulu 103
Cocket'a si Bujorulu 91
Copillulu si Parâtonerulu 23
Copillulu si Lûminarea 107
Copillulu gassitu 55
Cuculu si Pitulicea 2
Cucuvéoa 147

D

Doi Ursi si o Vulpe 70
Doi Stigleti 45
Domnulu si Tiérr'a 126
Domnulu si Cersietoriulu 153
Dopulu de Pluta 134
Doue Brósce 111
Doue Albine 31
Doue Betrâne 61

E

Elephantulu si Bulin'a 65
Episcopulu si moral'a sa 29

F

Fiiulu de Rege si Privighitórea 20
Filomel'a si Cotiofén'a 59
Fluturele si Vérdi'a 100
Fluturele si fiiulu seu 104

G

Gansaculu si Maimuti'a 146

Grierele si Furnic'a 122
Grierusiulu 128

I

Iepurele retrassu 99
Innocinti'a si Cainti'a 17
Junele si Timpulu 67

L

Leulu si Iepurele 95
Lupulu, Magarulu si Vulpoiulu 47
Libertatea si Ratiunea 15
Liliéculu, Vulturulu si Leulu 81
Lupóic'a si puii sei 79

M

Maimutioiulu si Vulpoiulu 136
Medicin'a si Sanatatea 87
Melculu si Vulturulu 68
Mèrulu Cretiescu 97
Mórtea si Amorulu 139
Morunulu 75
Mum'a si Copillulu 110

N

Nevestuic'a 132
Novaculu si Pithiculu 84

O

Oaia si Pitigoiulu 93

Oile si Maciesiulu 85
Ossi'a neunsa 19

P

Papagalulu si Curcanulu 13
Pe jossu si pe sussu 114
Pescele de auru 4
Pedagogulu si Scolariulu 52
Pietrariulu 150
Pitulicea si Curcanulu 80
Placintariulu 106
Puricele si Poetulu 102
Pupedi'a si Ciocarlanulu 143

R

Randunic'a si Pastoriulu 124
Randunic'a si Lastunii 37
Ros'a 96

S

Saraci'a Fericirea si Munc'a 142
Scolarulu si Fluturele 35
Scróf'a si Leóic'a 58
Siopârl'a si Brósc'a Tiestósa 36
Siórecele in Bibliotheca 116
Siórecele si Brósc'a Tiestósa 25
Sioricellulu si Pisica 42
Sierpele si Ciocarlia 69
Sierpele si Ariciulu 117
Smeulu si Fluturele 133

Stejarulu si Spicele 27
Stejarulu si Trestia 33
Strutiulu si Vulturulu 9
Strutiulu 54

T

Tierranulu si Bérdi'a 5
Tintiarulu si Taurulu 71
Trepte de scara 8
Turturic'a si Gaiti'a 41

U

Un'a suta un'a 1
Unu Ratioiu si unu Baboiu 77
Unu Betrânu si o Copilla 21
Ursit'a si Copilla 11

V

Veveriti'a si Cotioféna 30
Veveritioiulu si amicii 49
Viorellele si Bujorulu 140
Vulpea si Dihorulu 73
Vulpea si Pisic'a 113